VILHO REIMA

NUORISO HUVITTELEE

KOTIKASVATUSYHDISTYS r.y.
HELSINKI

SISÄLLYS:

VILHO REIMA

NUORISO HUVITTELEE

NUORTEN SARJA VIII

Kolmas painos

HELSINKI 1926
KOTIKASVATUSYHDISTYS r. y.

HELSINGISSÄ 1926
K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO O.-Y.

Yleinen valitusvirsi.

»Tanssiva Saksa» on ollut yleinen puheenparsi viimeisinä vuosina, onnettoman maailmanpalon jälkeen. Saksa tanssi voitettuna, kurjana, nälkäisenä, epätoivoisena. Tarvitsihan se iloa surkeuteensa, mutta se etsi sitä kurjista lähteistä. Sen ilonpito vaati suuria joukkoja jättämään kaiken siveellisyyden, painumaan alas.

Sama huvivimma on maailmansodan jälkeen tarttunut muihinkin kansoihin. Kaikkialla huvitellaan — ja sydänhaavat itkevät verta.

Tämä huvivimma on kulkeutunut myös Suomeen. Aikaisemmin, yksinkertaisemmissa oloissa eivät tulleet kysymykseenkään semmoiset huvimuodot, mitkä meillä nyt ovat käytännössä sekä ylhäisten että alhaisten piireissä.

Huvikysymys on meillä loppumaton puheenaihe ja valitusvirsi, kulkipa mihin osaan maata tahansa. Kun Kotikasvatusyhdistyksen puhujat, matkoillaan johonkin kylään saavuttuaan, kyselevät kylän kuulumisia, niin tavallisesti heti, kun puhe siirtyy nuorisoon, sanotaan: Nuoriso on kokonaan pois raiteiltaan; se on ajattelematonta, kevytmielistä, se ei tunne nuoruutensa arvoa, ei ajan arvoa; se ei ota osaa mihinkään vakaviin harrastuksiin, sen tunnuslauseena näyttää olevan: syökäämme ja riemuitkaamme.

Surullista on, että näissä valitusvirsissä on paljon

perää. Kysykää opettajilta ja papeilta, mitä he sanovat. Useimmiten on vastauksena toivoton huokaus: kaikki hukkuu huvin pyörteeseen. Ennen sanottiin: Otsasi hiessä pitää sinun leipää syömän. Nyt ei ole niin paljon työstä väliä: nyt vain tanssitaan otsa hiessä. Tanssi on se taikasana, joka nyt panee ihmiset liikkeelle penikulmien alueelta; mutta jos on oikea huvi kysymyksessä, silloin lasketaan jalkavaivat tarkoin.

Keskustele äitien ja vakavamielisten kasvattajien kanssa. Suurin huoli heillä on nuorison väärästä ja liiallisesta huvittelusta.

»Kysy kaupunkilaisnuorison aatteita ja vapaa-ajan harrastuksia, niin voit ne viidellä sormella laskea: 1) tanssi-iltamat, 2) elävät kuvat ja niistäkin kaikkein hulluimmat ilveilyt, 3) kahvilan sorina ja tupakan savu, 4) kaduilla käveleminen ja 5) sirkus ja teatteri.» Näin haasteli minulle äsken huolestuneena vakavamielinen nuori mies.

Ja eivätköhän ne ole vähän samaan tapaan maalaisnuorisonkin meiningit? Nurkka- tai iltamatanssit, kujilla kulku rivoine puheineen ja kieltolain rikkomisineen, kortinpeluu tai parhaimmassa tapauksessa heikkojen ja huonojen romaanien luku — eivätköhän siinä ole maalaistenkin tavalliset huvit?

Tähän saattavat jotkut loukkaantuneet vapauden sankarit heti sanoa: Sellaisia ne ovat ne vanhat, jotka eivät ymmärrä nuorten iloista mitään, mokomiakin siveyden saarnaajia, jotka näkevät peikkoja keskellä kirkasta päivää ja jotka eivät tähän ilottomaan maailmaan soisi yhdenkään valoisan ilon säteen paistavan.

Myönnetään pois, että on ihmisiä, jotka eivät todellakaan ymmärrä, ettei kaikki ilo ole pahaa, ettei

hyvä ole mustaa, jotka tahtoisivat kaiken oikeankin ilon maailmasta karkoittaa, jotka usein eivät lainkaan muista omaa mennyttä nuoruuttaan; mutta totuuden nimessä seisahdu, nuori ihminen, ja tutki rehellisesti aikaasi ja itseäsi, ja varmasti sinä huomaat, etteivät asiat ole oikealla tolalla.

Tämän kirjoittajan, joka on vanha ihminen, oikeuttanee tästä asiasta puhumaan se, ettei hän ole unohtanut niitä iloja ja leikkejä, jotka hänen synkkää lapsuuttaan ovat hauskuuttaneet ja jotka hänen nuoruutensa valoisimpina aikoina, jolloin hän oikein sydämensä pohjasta oli iloissa ja leikeissä mukana, toivat hänelle runsaasti virkistystä. Ja myöhemminkin, kypsyneeseen ikään päästyään, on hän suuria nuorisojoukkoja johtaessaan niin monesti nauttinut nuorten oikeasta ilosta ja riemusta. Jos luet hänen aikaisemmin kirjoittamansa kirjan »Leikki kasvatuksen palveluksessa», tulee tämä asia riittävästi todistetuksi.

Myönnän kernaasti, että tästä asiasta on vaikea kirjoittaa ja puhua, niin arkaluontoinen se on. Mutta kun se tapahtuu ymmärtämyksen hengessä, jolloin koetetaan tehdä oikeutta niin nuorten kuin vanhojenkin näkökannoille, niin toivon, että totuutta ja kansansa parasta harrastava nuori ihminen on useimmissa kohdin minun kanssani samaa mieltä.

Olemmeko kateellisia?

Niin, Te vanhemmat olette kateellisia, kun Teille ei enää huvi maista eikä Teillä ole siihen tilaisuuksia, siksi Te niin kärkkäästi kieltelette meitä huvittelemasta, kuulen nuorten väittävän minulle.

Niinpä niinkin! Saattaapa vanhempien valituksissa todella joskus olla vähän kateuttakin. Kerrotaanhan historiassa, että pakanoitten jumalat olivat kateellisia ihmisten onnesta ja iloista. Ja silloin he rankaisivat ihmisiä hirveällä tavalla, kuten Schiller kertoo tarussa Polykrateen sormuksesta:

»Kaikki kukoistaa Polykrateen ympärillä, hänen valtakuntansa, hänen kotinsa. Päivä on niin säteilevän kirkas, että hän syystä voi pelätä myrskyn puhkeamista. Siksi hän ottaa sormestaan kallisarvoisen sormuksen, joka on hänelle hyvin rakas, ja heittää mereen; hän luopuu siitä, ettei toki omaisi kaikkea — jos tällä uhrilla ehkä voisi torjua jumalten kateuden.

Mutta vähän ajan perästä tuodaan kuninkaan pöytään kala. Sen vatsasta löytyy sormus. Sittenkin siis sormus palaa Polykrateen käteen! Silloin hän ymmärtää, että hänen tuomionsa on päätetty. Jumalat eivät huolineet lahjasta, jonka oli määrä sovittaa Polykrateen ylen suuri onni. Nyt puhkevatkin onnettomuudet: vihollinen anastaa hänen maansa, hänen kotinsa tuhotaan. Hän on liian onnellinen!»

Saattavathan vanhusten kieltojen takana olla sellaiset ajatukset kuin »mitä niiden nuortenkaan tarvitsee aina olla menossa, kotonahan mekin saamme istua ja elukkain illastamisesta huolehtia, vaikka nuoret paremmin jaksaisivat, meidän pitää valvoa ja heitä odotella» jne., mutta tämä ei suinkaan ole kieltojen ja estelyiden tavallinen syy. Ei, kyllä syy on toinen. Kyllä siinä useimmiten on huoli siitä, ettei vain lapsille mitään vahinkoa tapahtuisi, etteivät he siellä huvipaikoissaan vain huonoille teille joutuisi.

Ja toiseksi, ei vanhojen ihmisten nykyisin tarvitse kadehtia nuorten huvittelumahdollisuuksia. On vanhoillakin mahdollisuutensa ja kyllä hekin nyt huvittelevat. Vanhempi väkihän se täyttää hienot tanssipaikat Helsingissä. Heitä käy paljon elävissä kuvissa. Ns. sivistyneitten piirissä järjestetään oikein perhenaamiaisia, joissa naiset saattavat kummitella juopu-

neiden herrojen kanssa. Ja miten vanhat herrat huvittelevatkaan korttiseuroissaan ja kieltolakia rikkoessaan! Talonpoikais- ja työläispiireissä saattaa vanhaa väkeä olla hyvinkin paljon mukana tanssitilaisuuksissa, samoin kortti- ja juomaseuroissa.

Varmasti on myöskin paljon toisenlaisia vanhempia, jotka antavat ilon ja riemun kukoistaa oikealla tavalla perhepiirissä ja ovat itse siinä mukana. Heihin sopii hyvin laulu: »Ja vanhakin nyt nuortuu kuin lapsi leikkimään». Osaavatpa vanhat löytää paljon oikeata huvia kotinsa ulkopuoleltakin. Muistakaamme vain Juhani Ahon kertomusta »Rautatie», jossa ukko ja akka lähtevät rautatietä katsomaan ja siitä paljon iloa saamaan.

Ei ole siis vanhoilla edes syytä kateuteen. Monenlaiset ovat huvin mahdollisuudet heillä ja paljon he niitä myös käyttävät.

Ilon ja riemun puolustelua.

»Jos leikit niinkuin lapsi, niin leiki vaikka koko ikäsi.»
Luther.

Miksi sitten vanhat moittivat nuorten huvinhalua? Onko väärin, että nuori ihminen kaipaa huvia? Ei! Sillä huvi kuuluu nuorten ihmisten olemukseen. Oikea ilo ja huvi on suuri Jumalan lahja. Eräs englantilainen kasvattaja sanoo: »Iloitkaa kaikesta hyvästä, mitä maailmassa on, älkääkä olko surumielisiä». Ja eräs viisas mies juttelee seuraavaan tapaan: Nuori ilman huvia on kuin kesä ilman aurinkoa tai joulu ilman kynttilöitä. Nuorena vain osataan oikein vilpittömästi leikkiä ja riemuita. Ja niinhän se sanoo runoilijakin: »Nauti, nauti nuorena, sydän jäätyy vanhana». Raa-

mattukin kehoittaa iloitsemaan ja erikoisesti se kehoittaa nuoria: »Iloitse nuorukainen nuoruudessasi, ja anna sydämesi iloinen olla nuoruutesi päivinä! Ja käy niitä teitä, joita sydämesi halajaa ja silmäsi ihantelevat; — mutta tiedä, että Jumala kaikesta tästä tuottaa sinut tuomiolle!» (Salom. Saarn. 11: 9.)

»Tabor ja Hermon riemuitsevat nimestäsi». (Ps. 89: 13).

»Kypressitkin iloitsevat sinun tähtesi ja Libanonin setripuut.» (Jes. 14: 8).

»Korven laitumet tiukkuvat ja kukkulat vyöttäytyvät riemuun.» (Ps. 65: 13).

»Iloitkoot taivaat ja riemuitkoon maa; pauhatkoon meri, ja mitä siinä on! Ihastukoot kedot ja kaikki, mitä niissä on, riemuitkoot silloin kaikki metsän puutkin.» (Ps. 96 11, 12).

»Ja hän (aurinko) käy ulos kammiostansa niinkuin ylkä, riemuitsee niinkuin sankari latuansa juostessaan». (Ps. 19: 6).

»Korpi ja kuiva maa iloitsevat, erämaa riemuitsee ja kukoistaa kuin kaunokukka. Se kukoistamalla kukoistaa ja riemuitsee, jopa ilolla ja riemulla. Libanonin kaunistus on sille annettu. Karmelin ja Saaronin ihanuus; he saavat nähdä Herran kunnian, meidän Jumalamme jalouden.» (Jes. 35: 1, 2).

»Pauhatkaa Herralle kaikki maat! Palvelkaa Herraa ilolla, tulkaa hänen kasvojensa eteen riemulla». (Ps. 100: 1, 2).

Jumalan valtakunta on »rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä.» (Room. 14: 17).

»Iloitkaa aina Herrassa! Vielä minä sanon: iloitkaa! (Fil. 4: 4).

Vaikka emme saakaan tässä kirjassa tilaisuutta enemmän perustella huvin ja ilon eroavaisuuksia, niin mielestäni on kuitenkin velvollisuus siitäkin vähän puhua.

Ilon pitäisi ihmisessä olla oikein pysyväisenä voimana. Huvi sen sijaan on satunnaista ja harvinaisempaa. Se on jossakin määrin tehtyä tai hankittua, kun ilo taas on ihmisessä itsessään. Iloa ja huvia sekoitetaan usein toisiinsa ja monta kertaa ne ovatkin toisistaan riippuvaisia.

»Iloa enemmän» on erään hyvän kirjan nimi, ja sen kehoituksen pitäisi kaikua lakkaamatta keskuudessamme, sillä me emme osaa oikein vaalia tätä suurta Jumalan lahjaa itsessämme ja kodeissamme.

Vanha sana sanoo: »Iloinen sydän tekee iloiset kasvot». Ilo on siis suuri sydämen voima. Ilo on elämäntekijä, elämäntarve, elämänvoima, elämänarvo. Ilo on purjeena elämän purressa. Ilo on neuvokas ja uskalias. Se näkee kyllä vastukset, mutta se loihtii ne pieniksi ja voittaa ne. Se synnyttää suuria päätöksiä ja tekoja. Se lähentää ihmiset toisiinsa, tekee heille mahdolliseksi yhteistyön. Se osaa alistuakin olematta silti väsynyttä, välinpitämätöntä ja typerää kaikkeen tyytymistä, yhtä vähän kuin se tuntee alistumisen katkeruuttakaan. Ilo ei kuulu vain lapsille ja naisille, se sopii voimakkaille ja suurisieluisille miehillekin. Ilo on samaa ihmisille kuin aurinko kasveille. Me tarvitsemme paljon aurinkoisia luonteita ilottomaan, kylmään maailmaan.

Onko sitten nykyajan ihmisillä iloa? Onko heidän hauska elää? On — ja ei. Huvitellaan paljon, iloitaan paljon, mutta ei kaikki huvittelu ja ilonpito ole todella hauskaa. Siihen on monenlaisia syitä vaikuttamassa. Entisajan ihminen osasi jäykkyydessäänkin välistä iloita sydämensä pohjasta. Uudenaikainen sivistys on tuonut mukanaan niin paljon elämänvaatimuksia, elämisen taistelu on niin ankaraa, että se aiheuttaa paljon surua, synnyttää tyytymättömyyttä ja katkeruutta. Tämän painon alla ei yksinkertainen ilo ilolle tunnu. Ennen tehtiin yksinkertaista työtä luonnon parissa, missä ihminen löysi luonnollista iloakin. Nyt on työ muuttunut koneelliseksi, tappavan yksitoikkoiseksi. »Edistys» pakottaa ihmiset elämään pe-

loittavan korkean paineen alaisina, aina hermot jännitettyinä. Olemme tulleet itse luomiemme hirviöiden, koneiden, orjiksi. Työ on hengetöntä, se ei anna oikeata työn iloa. Syntyy yhteskunnallisia taisteluja, vihaa, katkeruutta, ja ilo on kaukana. — »Kun muinaisajan lohikäärmeet olivat surmatut, loi keksintö uusia hirveitä lohikäärmeitä, joiden hengitys on tulta ja joiden kouraiseminen musertaa ihmiset.»

Kun meidänkin maassamme voimakkaasti kuljetaan tässä kuvattuun suuntaan, niin on riittävästi syytä huutaa edelleen: Iloa enemmän!

Ensin työ sitten leikki.

Niin se kuului vanha suomalainen sananparsi. Ja toinen sanoo: »Leikki sijansa saakoon, mutta viisaus valvokoon».

Jumala teki työtä kuusi päivää ja lepäsi seitsemäntenä. Hän on järjestyksen Jumala vielä tänäänkin. Vain sillä on oikeus leikkiin ja lepoon, joka ensin on uskollisesti hoitanut tehtävänsä. Ihminen ei saa tulla työn orjaksi, vaan voittajaksi ja herraksi. Siksi tulee hänellä myös olla lepoa, ei ainoastaan ruumiillisesti, vaan myöskin hänen puuhiensa vaihtelusta aiheutuvaa henkistä virkistystä.

»Vapaahetket ovat siunatut käsivarret, jotka kantavat väsynyttä ihmistä.» Ne on siis käytettävä oikein, siihen mikä todella virkistää. Esim. henkisen työn tekijän on mentävä vapaahetkikseen mahdollisuutta myöten ulos, luonnon pariin, sieltä virkistystä ja huvia etsimään. Jos hän rupeaa itseään huvittamaan ahmimalla vapaa-aikoinaan monisatasivuisia romaaneja, väsyy hän entistäkin enemmän.

Toisaalta voi vapaa-ajastaan nauttia vain se, joka on kunnollisesti tehnyt työtä silloin, kun työn aika oli. Vaikka pidämmekin iloa tärkeänä, emme suinkaan suosittele liiallista huvittelemista, kaikkein vähimmin sellaista huvittelemista, joka häiritsee työntekoa tai estää siitä. Menestyksen saavuttaneilta amerikkalaisilta liikemiehiltä kysyttiin, miten he olivat niin pitkälle päässeet. Eräs heistä vastasi neuvoksi nuorille: Varo pitkään nukkumista, turhia pikkumenoja ja monenlaisia huvitteluja. Menestys lienee toki suurempi ilon aihe kuin remuavinkaan huvi. Mutta kun meillä tahdotaan muka oikein virkistyä, niin pidetään loppumattomia kutsuja, käydään lakkaamatta vieraisilla, huveissa, elävissä kuvissa, huvimatkoilla jne., ja lopulta kyllästytään kaikkeen. Ei ole silloin saatu lepoa ja virkistystä, ei liioin ole huolehdittu menestymisestä. »Kohtuus paras kaikessa», sanoo suomalainen sananlasku ja ainakin huvittelukysymykseen se sopii. »On aika itkeä, aika nauraa, aika valittaa ja aika hyppiä», sanoo Raamattukin. Ei maista huvi, jos velvollisuuksien laiminlyönnit irvistelevät joka askeleelta. Ajallansa siis velvollisuudet, ajallansa huvit.

Vanhana miehenä rohkenen ottaa esimerkin oman nuoruuteni ajoilta. Opettajaksi valmistuessa piti silloin tehdä tiukasti työtä. Harvoin joudettiin huvittelemaan — varsinainen tanssi ei kuulunut ohjelmaan ollenkaan, mutta keväisillä huvimatkoilla saimme kuitenkin laululeikkejä leikkiä. Voi, miten sydämen pohjasta silloin leikittiin »Karjalan kauniilla mailla». Vielä nyt raskaan päivätyön perästä, vuosikymmenien takaa ne muistot mieltä virkistävät. — Toinen esimerkki raittiusyhdistys Koiton parhailta ajoilta. Yhdistykseen kuului silloin lähes 2000 nuorta ihmistä. He olivat yli-

malkaan raskaan työn tekijöitä ja siihen aikaan olivat työpäivät vielä sangen pitkät. Siitä huolimatta se nuoriso jaksoi harrastaa aatteita ja paljon ponnistella itsensä kehittämiseksi. Kun kesäisenä sunnuntaina mentiin joukolla kauniiseen Siirtolaan, niin sielläkin henkinen puoli ja ruumiillinen lepo asetettiin ensi sijalle. Järjestystä oli helppo pitää, siitä nuoret itse huolehtivat. Puolisen tuntia vain tai korkeintaan yksi tunti leikittiin ihanan luonnon helmassa tai suuressa Pohjolan pirtissä. Mutta leikkiin käytiin suurella hartaudella, jos niin saa sanoa. Leikin into kasvoi voimakkaasti pursuavaksi iloksi, kuin olisi tahdottu siihen purkaa patoutunut nuoren elämän voima. Ja kun vanhemmat vieressä katselivat, oli se heillekin suurta iloa ja nautintoa. Miten mielellään sen ilon soikaan noille ahkerille velvollisuuksiensa täyttäjille! — Mutta heti kun annettiin merkki leikin loppumiseen, niin siihen paikkaan se jäi. Kun sitten lähdettiin rientämään kaupunkiin jokapäiväisen elämän velvollisuuksia täyttämään, niin iloisen sunnuntaipäivän viettäneen nuorison joukosta kaikuivat kauniit laulut. Silloin tuntui hyvältä. Tämä työtätekevä, mutta aatteellinen nuoriso oli pyhäpäivänsä oikein viettänyt ja saanut siitä uusia voimia.

Nykyinen nuoriso sen sijaan, niin yleisesti valitetaan, on kuin heinäsirkka vanhassa sadussa, joka ei tulevista päivistä ja elämän talvikaudesta paljon huolehdi. Tiedämmehän, mitenkä heinäsirkka vain lauleli kaiken kesää. Kun sitten syksy tuli eikä sillä ollut mitään hampaan koloon pantavaa, niin se meni apua pyytämään muurahaiselta, joka oli toista maata — ahkerasti oli se rakentanut kaiken kesää ja koonnut itselleen tukevan ruokavaraston. Mutta muurahainenpa

kysyä tokasi heinäsirkalta: Mitä teit kesän kaiken? — Laulelin, vastasi se. — No tanssi nyt sitten, sanoi muurahainen ja jätti sirkan niine hyvineen.

Nuorison suuret joukot laulavat ja tanssivat nuoruutensa kesän ja ovat miehuuden ikään tultuaan köyhiä taloudellisesti ja vielä köyhempiä henkisesti: kaikin puolin siipirikkoja velvollisuuksiensa työkentällä.

Sopimattomia huveja ja niiden seurauksia.

»Sinä päivänä, kun nuori ihminen menee huonoon huvipaikkaan, alkaa sankari hänessä kuolla».

Valitettavasti on paljon sellaista huvia, joka on omiaan kuolettamaan oikean sankarin nauttijassaan, ja sellaisia huveja vastaan on lujasti taisteltava. Otamme seuraavassa puheeksi muutamia näistä huveista.

1. *Kiroileminen.*

Menkäämme jonakin iltana kylän kujalle, tielle tai keinulle. Siellä on nuori voima koossa. Ylimpänä kukkona kiekuvat siellä poikasakin johtajat, rivoimmat suurisuut. Kauas kaikuvat karkeat kiroukset ja rivoudet, joita naurun remahdukset säestävät. Se on olevinaan huvia ja miehuuden osoitusta. Ja tämä viheliäinen raakuus, jota ilta illalta kuullaan ja johon itsekin vähän kerrallaan otetaan osaa, muuttuu pian tottumukseksi ja tavaksi. Ja kun se kerran on tullut omaksi tavaksi, silloin ei huomata, miten hirveän ruma tapa se on.

Tapasin äskettäin äidin, jonka ylioppilaspoika oli ollut puolitoista vuotta sotilaana. Kun kyselin pojan

asioita, niin äiti kertoi hyvin muuten menevän, mutta että oli vallan kauheata, kun poika oli ruvennut niin kiroilemaan. Hän kirota täräyttelee kotonakin, vaikk'ei talossa ennen kuultu kirosanaa. — Sanomme ehkä, että se oli heikkoa sivistystä, kun se ei ollut pystynyt sen verran miestä karkaisemaan ulkoa tulevaa raakuutta vastaan. Mutta kuka voi väittää olevansa kyllin luja kestämään alituisena seurana olevan joukon vaikutusta?

Kiroileminen on tullut Suomen kansalle niin rakkaaksi ja se on käynyt kansalaistemme keskuudessa niin yleiseksi, että amerikkalaisetkin tuntevat suomalaisen hänen käyttämästään »perkele»-sanasta: hekin ovat oppineet niin paljon suomea.

Meidän on jo aika päästä tällaisista tuntomerkeistä. Meidän on aika päästä irti sellaisesta huvista.

2. *Rivot puheet.*

Toisinaan lauman johtajat ryhtyvät suorastaan kilpailemaan siitä, kuka osaa olla rivoin. Lauma ja varsinkin keskenkasvuiset pojat kuuntelevat nauraa hohottaen. Koko kaunis sunnuntai-ilta saattaa kulua tällaisen huvin nautinnossa. Voi sitä kylvöä, mikä silloin suoritetaan! Monen pojan mielikuvitus saastuu koko elinijäksi ja sopivassa tilaisuudessa johtaa se toiset myöskin huonoihin tekoihin, vaikka, se kernaasti myönnettäköön, tuollainen puhetapa ei päämestareihin aina vaikuta.

Tuolla taas kulkee miessakki kilpaillen siitä, kuka rivoimman laulun osaa laulaa. Vaivaista huvia! »Kuinka ilkeät samalla suulla syödä jumalan viljaa?» sanoi kerran vakava ukko moiselle laulajalle. On

useammin kuin kerran kirjoitettu tällaisen laulun vaikutuksesta. Omasta kokemuksestani voin kertoa, että kerran poikasena, kauniina kesäyönä rannalla istuessani, kuulin veneellä kulkevan miehen laulavan oikein raakaa laulua. Sen jälken olen kuullut tuhannesti laulettavan parempia lauluja, mutta vaikka on jo lähes 50 vuotta siitä kulunut, niin vielä joskus saattaa tuo hirveä laulu kaikua korvissani.

Suomen nuoret! Eiköhän olisi jo aika, että tällaiset laulut lakkaavat kuulumasta kyliemme teiltä, metsäpoluilta ja järvien seliltä?

Väärä uudenaikainen kulttuuri on kyllä tuonut samantapaiset, muodoltaan ja kieliasultaan tosin hiukan sievistellyt laulut hienojen ravintoloittemme lavoille, jopa ala-arvoisten huvitilaisuuksien ohjelmiinkin, mutta nuorisomme puhtauden nimessä ne on niistäkin karkoitettava. Tosin ns. sivistyneitten piireissä ja varsinkin heikompien taiteilijoiden joukossa nykyisin ihaillaan hienompaa raakuutta. Ennen saattoivat vain kylänkujien tunnottomat laumojen johtajat naurattaa arvostelukyvyttömiä joukkojaan raakuuksilla tai kaksimielisillä vitseillään — nyt ne ovat sakettiniekkoja, hienoja herroja, joita kuunnellessaan naisetkin sanovat: se on hauska mies, se osaa kaiken maailman jutut.

Viheliäistä on huvi, mitä katu- ja kujaelämä tarjoaa. Siellähän opitaan kaikki se surkea, mistä edellä on puhuttu. Siellä kasvatetaan laiskat, vetelehtivät nuorisojoukot. Siellä kylvetään paheiden siemenet nuorten mieliin. Sieltä ovat lähtöisin puukottajien, epäsiveellisten ja rikollisten suuret joukot. Sellaisesta huvittelusta olisi edes varhaisnuoriso koetettava pelastaa.

3. *Väkijuomat.*

Ettäkö juopottelu olisi hauskaa? Kysymyskin jo tuntuu järjettömältä. Ja kuitenkin on ihmisiä, jotka juopottelusta nauttivat. Kuuntele työmiesten juttuja: raskaan päivätyönsä perästä he tahtovat oikein nauttia ryyppäämällä itsensä sikahumalaan ja tekemällä raakuuden töitä. Ja vaikka maanantaina kuparisepät takovat päässä ja huvi on kaukana, niin kuitenkin vielä ikäänkuin nautitaan siitä, että on oikein saatu juoda. »Mitäpä iloa köyhällä muutakaan olisi. Sallikaa hänen nyt edes juoda», sanotaan. — Tai kuuntele herrasmiesten meininkejä: sivistyneiden täytyy päästä ikäänkuin irti sivistyksen kahleista ja oikein hummata! Eikä se käy päinsä muuten kuin oikein vahvasti ryyppäämällä. Ja silloin tehdään monia sellaisia töitä, joita sitten saa koko elämänsä iän katua. Vaivaista huvia! Vieläpä ns. sivistyneen naisen suusta saa kuulla: ne herrat ovat niin hauskoja, kun ne ovat vähän humalassa. Siksi he kieltolakia rikkomallakin hankkivat herroilleensa juomatilaisuuksia — ja sallivat sellaisia kodeissaan. Säälittäviä olentoja ja surullista huvia!

Väkijuomat ovat kaiken todellisen ilon surmaajia. Missä yksikin humalainen nuorisojoukossa raakuuksia puhuu ja kehnouttansa osoittaa, sieltä on poissa oikea ilo koko seurasta. Yksi ainoa vihelillinen olento pilaa koko joukon ilon.

Raamatussa kysytään:

»Ketjä oi, kettä voi», kettä riidat, kellä valitus, kettä aiheetta haavat, kettä sameat silmät?»

Ja vastataan:

»Niittä, jotka viinin vieressä viipyvät ja tulevat väkijuomaa maistamaan.

Älä katsele viiniä, kuinka se punottaa, kuinka se maljassa välkkyy, herkästi alas valuu!

Lopulta se puree kuin käärme ja pistää kuin kyykäärme.» (Sal. San. 23: 29—32).

Väkijuomat ovat »*kuoleman oikea käsi*». *Nälkä, suru, sota, rutto* ovat vain pieniä tekijöitä maailmassa väkijuomien rinnalla. »Kuoleman oikea käsi» saattaa sanoa kuolemalle:

»Minä saan aikaan yksin kaiken sen, jonka kaikki muut yhdessä. Minä saatan ihmiset näkemään nälkää, tuotan heille surua ja köyhyyttä. Minä vajotan heidät epätoivoon ja lahjoitan heille sairautta ja kaikenlaisia onnettomuuksia, sanalla sanoen kaikkea sellaista, joka vie heidät perikatoon ja tekee heistä sinun alamaisiasi. Katso, jatkoi hän ja kohotti pikariaan, tämä tässä on 'onnenmalja'!»

Ja kuolema jatkaa:

»Sinä olet oikeassa, sinä todellakin saat yksin aikaan yhtä paljon, kuin nuo kaikki toiset yhdessä. Sentähden kuuluu arvonimi 'kuoleman oikea käsi' sinulle.»

On enemmän kuin erehdystä, että väkijuomat lisäisivät iloa maailmaan. Neitonen ja nuorukainen, jos tahdot itsellesi iloa säilyttää, jos ilon voimia tahdot maailmassa edistää, niin julista leppymätön sota väkijuomia vastaan. Älä usko väärän vapauden apostoleja, ettei muka yksi lasi mitään tee. Tee itsellesi selväksi vakaumukseksi ja elämäsi ainoaksi ohjeeksi väkijuomiin nähden, että ensimmäinen lasi on juoppouden pesti, ja jollet sitä ota, niin vältyt ihmiskunnan suurimmasta vihollisesta ja liityt niiden joukkoon, jotka tahtovat yhdessä taistella ihmiskunnan pahinta onnen ja ilon surmaajaa vastaan.

4. *Kortinpeluu.*

Kortinpeluu on muodostunut toisin paikoin maatamme oikein kauhistavaksi paheeksi, kaikkien henkisten harrastusten sekä taloudellisten pyrkimysten julmaksi viholliseksi. Eikä se suinkaan ole ainoastaan nuorison pahe, vaan monin paikoin vanhat miehet menettävät pelissä talonsa ja tavaransa. Karjalasta, S:n pitäjän eräästä kylästä kerrotaan, että viiden vuoden aikana on puoleen kylän taloista tullut uusi isäntä — entiset ovat korttipelissä panneet talonsakin menemään. Ja meidän hyvässä Helsingissämme moni perheen pää unohtuu klubillensa koko yöksi, kun kortinpeluu on niin hauskaa. Kun sitten aamulla tullaan kotiin, on usein pää täynnä ja kukkaro tyhjä.

— Niin, kukapa nyt sellaista peliä puoltaakaan, mutta viaton leikkipeli on aivan toista, niin vakuuttavat monet sangen kunnon ihmiset, joiden kodeissa leikkipeli kuuluu säännöllisiin ajanvietteisiin. Mahdollistahan on, että kun lapset ja nuoret tottuvat kortteihin, niin ei peli- ja voitonhimo koskaan pääse heissä voitolle, vaikka he kortteja käsittelevätkin. Omasta puolestani en kuitenkaan milloinkaan uskaltaisi kortteja kotiin tuoda, niin viattomia paperinpalasia kuin ne ovatkin. Siinä huvissa on sittenkin vaaran paikka paljon lähempänä kuin monissa muissa peleissä. Ja kun sen tiedän, on velvollisuuteni huutaa nuorisolle: Ken vaaraan itsensä antaa, se voi vaaraan hukkua.

En ole koskaan käynyt Monte Carlossa, mutta olen nähnyt kuvia pelaajista siellä ja kuullut maanmiestemme kertomuksia pelipöydissä istuvista. Kiihko on aivan hirvittävä. Vanhat naisetkin ovat niin huumautuneita, että aivan eläimellisyys paistaa heidän kas-

voiltaan. Ja kun kaikki on menetetty, niin sitten kuula otsaan! Se on pysyvä tapa pelitalojen elämässä.

Monien muiden joukosta mainitsen, että kerran ikään meni Suomesta mies Monte Carlon pelihelvettiin. Vähässä ajassa oli kaikki menetetty. Kotiin palattuaan hän ei voinutkaan keksiä pelastusta taloudelliseen pulaansa, vaan suistui kuolemaan. Perhe jäi puille paljaille isän huvitteluhalun ja pelihimon tähden.

Toisen kerran taas kulkee oppinut nuorukainen ulkomailla. Äiti rakastaa ainoaa poikaansa ja lähettää hänelle — opintoja varten — rahaa, minkä irti saa. Poika innostuukin peliin ja pyytää äidiltä aina lisää. Äiti puristaa viimeisetkin voimansa ja kokoaa kaikki pojalleen, mutta poika on nyt himonsa orja eikä niistä kahleista enää irti pääsekään. Päiviensä päättäminen omin käsin on toivottoman viimeinen teko. Ja kun sanoma siitä äidille saapuu, niin pian ovat hänenkin elämänsä päivät luetut.

Tulen kanssa leikkiminen on vaarallista.

Tanssi.

»Himot tulistuvat, omantunnon ääni heikkenee, väsymys heikentää itsehillintää, tunne herkistyy, ja jos olosuhteet ovat myönteiset, niin paras omaisuus, siveys menetetään.»

Näin kirjoittaa tanssista J. Olof Wallin.

»Sallittua» tai »kiellettyä» — niin voidaan selvästi sanoa muutamista huveista. Juomaseura on selvästi pahaa ja kiellettyä, siitä olemme kaikki yksimielisiä. Virkistävä huvimatka taas varmasti on luvallista, huolimatta siitä, että sekin voi jollekin yksityiselle olla turmioksi, aivan samoin kuin kirkkomatka on monelle ollut.

Voidaan epäröimättä sanoa, että suuri osa tanssitilaisuuksista on varmasti onnettomuudeksi nuorisolle, mutta emme läheskään kaikki ole yksimielisiä siitä, että tanssi sellaisenaan on kerta kaikkiaan jyrkästi tuomittava asia. Se on niin sanottuja *ehdonvallan* asioita, joista aina on oltu erimielisiä vakavimpiinkin ihmisiin, hurskaihin kristittyihin asti. Niin, »sallittua» tai »kiellettyä» riippuu lopulta tanssijoista itsestään ja olosuhteista, missä huvittelu tapahtuu. Siis tanssinkin muuttaa synniksi ihminen itse, tai tekee sen olojen ja ympäristön vaikutus.

Mitä pahaa siis onkaan tanssissa? Mitä sopimatonta siinä on, kun musiikin tahdissa ja kauneuden lalakien määräämien liikkeiden mukaan liikehditään miellyttävästi ja kohtuullisesti milloin kiihkeämmin, milloin verkalleen?» Näin kysyy kirjan »Pyhä aika nuoruuden» kirjoittaja G. Weitbrecht ja vastaa: »Eipä juuri mitään, hyvä ystävä, jos tanssissasi et muuta kaipaa kuin miellyttävää ruumiillista harjaantumista tai kauniiden ja säännöllisten liikkeiden esittämistä — hyvä on! Tanssi vain sydämen halusta ja tahtosi mukaan.» Mutta samalla hän kysyy, eikö liikkumiseen ole muutakin tilaisuutta. Ja hän kertoo vanhasta nuorisonjohtajasta, jolta nuoret miehet pyysivät tanssilupaa, ja tämän menettelystä: »Vai tahdotte te hyppiä ja juosta. No, tuossa on Koivuvaara. Juoskaapa sen harjalle ja tulkaa heti takaisin, niin varmaankin saatte tarpeeksi liikettä.» — Johtajan onnistui tyydyttää nuorten miesten liikkumishalu. Mutta valitettavasti nykyajan johtajille ja kasvattajille se harvoin onnistuu. »Onhan se liike tärkeä, mutta sen täytyy tapahtua parittain ja toisen sukupuolen kanssa. Siitä vasta tanssi viehätyksensä saa», vastaavat meidän nuoret

miehemme, jos heitä tanssin sijasta kehoittaa muuhun voimanponnistuksia vaativaan liikehtimiseen.

Mikä onkaan meistä mieluisempaa kuin lasten leikki, hyppy ja tanssi. Raamatussakin usein puhutaan tanssista, varsinkin naisten tansseista, ja tällä tanssin puolustajat usein ratsastavat. He eivät tahdo muistaa, että Raamatun tanssit tavallisesti esitettiin yksin ja että ne useimmissa tapauksissa olivat riemun ja kiitoksen osoitusta Jehovalle. Ja sielläkin on kyllä ero tanssilla ja tanssilla. »David hyppi kaikin voimin Herran edessä» liiton arkkia Jerusalemiin tuotaessa. Herodiaan tytär myöskin hyppäsi, mutta muistamme, minkälaista oli tämä tanssi ja sen seuraukset. Erilaisia olivat siis nämä tanssit.

Siihen aikaan, kun tämän kirjoittajakin oli nuori, puhuttiin paljon nurkkatansseista. Niissä tapahtuikin nuorison huvittelu pääasiassa siihen aikaan. Meitä, nuorempia opettajia ja sivistystyön tekijöitä, opetettiin kovasti taistelemaan niitä vastaan. Toisin paikoin se kävikin hyvällä menestyksellä. Meidän piti perustaa seuroja ja puuhata niille taloja. Suurin toivein silloin tehtiin työtä. Paljon rakkautta uhrattiin puuhiin, joilla tahdottiin vanhan huonon sijalle saada parempaa uutta. Siinä hengessä syntyi kotipitäjänikin ensimmäinen seuratalo. Se olikin kauan sivistystalona. Ei siinä paljon tanssittu silloin. Mutta myöhemmin kävi toisin kuin me uskoimme. Sivistystalo muuttui huonojen näytelmien, tanssin ja lopulta kaiken rienauksen pesäpaikaksi. Kun vihdoin siinä ja sen läheisyydessä tapahtui muutamia murhiakin, niin jopa talo viranomaisten toimesta kokonaan suljettiin pitkiksi ajoiksi. Miten se koskikaan meihin.

Tämä ei suinkaan ole ainoa pettymys vanhalle si-

vistystyön tekijälle. Puhutaanhan lakkaamatta tuhansista »tanssitaloista» maassamme, vaikka niistä ei liene montakaan varsinaiseksi tanssitaloksi rakennettu. Sivistyksen nimessä ne on tavallisesti kohotettu.

Mutta tanssihan kuuluu sivistykseen, niin lakkaamatta puhutaan. Saatetaanhan kummeksien puhua nuoresta ihmisestä: »sivistynyt ihminen, eikä osaa tanssia!» Ja ainakin kaupunkilaisäideillä on hirmuinen kiire saada poikansa ja tyttönsä tanssikouluun, jota ne usein käyvät samaan aikaan kuin rippikouluakin. — On totta, että ulkonaisesti kaunis ja siro käytös myös kuuluu sivistyneen ihmisen ominaisuuksiin, ja että toisaalta varsinkin varhaisnuorisoiässä olevat pojat ovat kumaraselkäisiä, kömpelöitä kysymysmerkkejä ja siis tarvitsevat ryhtiä ja kaunista käytöstä. Mutta onko nyt sitten tanssi päätekijä sellaisen saavuttamiseksi? Sanotaan edelleen tanssitaitoa tarvittavan, jotta nuoret saavat ikäistensä seuraa. Mutta kyllä asia niin on, että ainakin 20 vuotta nuoremmat on vietävä luonnollisempaan ja parempaan seuraan kuin tanssitilaisuuksiin, joissa seurustelu ei läheskään aina ole luonnollista, vaan useimmiten mielistelyä, keimailua, teeskentelyä jne.

Tanssin vaarat ovat kaikista vastaväitteistä huolimatta hämmästyttävän suuret. Jo ruumiillinen terveys ja hyvinvointi tanssipaikoilla pian menetetään. Pikainenkin silmäys tanssitaloihin todistaa, että ne usein ovat pölyn ja lian vallassa. Sieltä on toinenkin taudin basilli saatu ja saadaan edelleen. Ja miten hatarat ja kylmät ne ovat! Siksi niissä puolialastomat naiset, varsinkin milloin tanssin himosta loppumattomasti ollaan lattialla, eivät kestä vilustumisen vaaraa väliaikoina, vaikkapa ovatkin karaistuneita. Kun sitten

jääkylmät vaatteet pistetään hikisen ihon ylle ja tuntikausia vetelehditään kotiin kulkiessa, niin täytyy olla rautainen terveys, mikä sen kestää. Kuka voisikaan tehdä tilastoa keuhkotaudin uhreista, jotka tanssitaloissa ovat saaneet taudin alun ja sitten tartuntaa ympäristöönsäkin levittäneet. Tanssi tuottaa tälläkin lailla suurta tuhoa ja kansantaloudellista tappiota.

Mutta vielä suuremmiksi nousevat tappiot, joita tanssi muuten aiheuttaa. Suurista pääsymaksuista olemme jo ennen puhuneet. Lisäämme, että moni nuori vie kaikki säästönsä tähän pankkiin, missä ei makseta mitään korkoa ja josta ei säästörahoja koskaan anneta takaisin. Vielä enemmän menee tanssipukuihin, jotka huonoista aineista valmistettuina saattavat tytöillä mennä pilalle yhdessä illassa. Ja seuraavaksi viikoksi tarvitaan uusi puku! Pojille taas maksaa tarjoilu paljon. Täytyyhän tanssitoverille tarjota ainakin kahvia ja teetä. Olemme kysyneet muutamilta nuorilta miehiltä, mitä sellainen kestitys maalaisoloissa keskimäärin maksaa, ja saaneet kuulla, että illan kulut nousevat 20—50 markkaan. Mikä suunnaton tuhlaus! »Syömättömän edestänsä löytää», sanoo sananlasku. Jos tällaiset varat säästettäisiin omaa kotia varten, niin toisenlaiselta pohjalta oma elämä nousisi. Nuoret miehet saattavat ylimielisesti tähän sanoa: »Liikaahan se on, että köyhällä on kaksi paitaa». Mutta omaksi eduksi se olisi, vaikka niitä olisi useampiakin.

Ja oppineissa, varakkaissa piireissä Helsingissä, kun istutaan pörssin ravintolassa ja Fennian tansseissa, ovat laskut hirveän suuret. Siellä ovat tanssipuvut toisenlaiset kuin piikatytöillä. Vartavasten Pariisista tilattu leninki saattaa maksaa 10,000 markkaa.

Ja tarjoilulaskujen kerrotaan olevan huikeita. Että autolla juhlaan mennään ja autolla sieltä palataan, se on luonnollinen asianmeno ja vähemmin kustannuksia vaativa. — Kun on pitemmän aikaa seurannut esim. pääkaupungin elämää, niin useimmat nuorten miesten ja naisten tekemistä kavalluksista tai muista samanlaisista rötöksistä juontuvat suurista tanssiaismenoista.

Ja vielä on mainittava eräs sangen merkittävä kansantaloudellinen tappio, joka johtuu tanssista. Kun väliin valvotaan sekä lauantai- että sunnuntaiyökin, kun ollaan vilustuneita ja puolisairaita, niin silloin ei maanantaiaamuna mitenkään tahdota kyetä työhön. Ruumis on raihnainen ja pää täynnä monenlaisia kuvia öisestä elämästä. Kaikki on silloin vastahakoista, epämieluista, elämä on, kuten monessa muussa yhteydessä usein sanotaan, raskasta kivireen kiskomista. Vaikeata ja ilotonta on silloin elämä. Miten huonosti tulevatkaan velvollisuudet täytetyiksi. Työn tulokset jäävät pakosta laihoiksi, kansantaloudelle tappioksi.

Näiden asiain ollessa puheena kuulin kerran junassa erään pienen tehtaan kokeneen johtajan sanovan: Elkää te aina ja kaikkea panko väkijuomien (kieltolain) tilille. Kyllä senkin tuhot meillä tunnetaan. Mutta tutkikaa nuorten huvielämää, miten siellä siveelliset arvot sekä ruumiinvoimat menetetään. Näitä sanoja sietää ajatella myös jokaisen eteenpäin pyrkivän nuoren, ehkä silloin säästyttäisiin monelta ikävyydeltä ja monelta moitteelta, joka nyt saadaan kuulla vanhempien tai työnantajien taholta.

Ja sitten vielä sananen itse tanssista. Meidän nuoruudessamme oli tanssi reipasta ja sanoisinko oikein hyvää voimien ponnistusta. Tosin eräs hindu säälien sanoi, nähdessään Pariisin tanssisaleissa muuten jo-

tenkin joutilaiden ihmisten parittain hirveässä touhussa pyörivän: »Siellä meidän puolella jätetään näin raskaa työt palvelijain tehtäväksi.» Mutta meistä se tapa sittenkin tuntui paljon hauskemmalta kuin nykyajan laahustaminen ja nytkyttäminen, josta ei tahdo tulla valmista lainkaan. Tämä nykyinen laahustaminenhan usein muuttuu kielletyksi, pahennusta herättäväksi puskuritanssiksi. Kun se kuitenkin nykyajan nuorisoa houkuttelee ja kiihoittaa herättämällä eloon eroottiset vaistot ja alhaiset tunteet, niin silloin täytyy myöntää, ettei kauneuden tavoittelu, ei pelkkä rytmillisen liikehtimisen aiheuttama miellyttävä tunne, joihin tanssin ystävät puolustuksekseen vetoavat, ole se voima, joka nuoria tanssiin vetää. Meidänkin vaatimattomat tanssipaikkamme osoittavat, että kauneuden lakien seuraaminen on tanssiliikkeistä usein kaukana, ja jos sinulla kerrankin on ollut tilaisuutta pistäytyä maailman suurkaupunkien valtaviin tanssisaleihin, niin olet nähnyt eläinten vaistoja tarpeeksi. Toivoisin, että nuoriso useammin kuin kerran rukoilisi: »älä johdata meitä kiusaukseen». »Tilaisuus tekee varkaan», sanotaan. Pahemmin vielä voi käydä: huonot tilaisuudet johtavat nuorison epäsiveellisyyden liukkaille poluille. Ja siinäpä se tanssin suurin vaarallisuus onkin.

Lainaamme tähän ikäänkuin keskustelun pohjaksi entisen tanssinopettajan, amerikkalaisen professori A. Faulkenerin julkaisemia numeroita tanssin vaikutuksesta:

»On hirmuinen totuus, että enemmän kuin kaksi kolmannesta kaikkista langenneista tytöistä on langennut tanssihuvin vaikutuksesta. Uskokaa sanojani. Minä, tiedän, että ne ovat tosia. Seuraavat 200 nuorta naista, jotka tänä päivänä ovat huonoilla teillä ja joita olen persoonallisesti puhutellut, tiedustellen suo-

ranaista syytä heidän lankeemukseensa, vastasivat kaikki avoimesti ja rehellisesti kysymyksiini. Heidän vastauksistaan selvisi minulle, että he olivat langenneet seuraavista syistä:

Tanssin kautta	. 163
Väkevien juomien takia . .	20
Omasta. vapaasta valinnasta .	10
Köyhyydestä ja häväistyksestä	. . . 7
	200

Niin, onpa tiedossani eräs etevä tanssikoulu, jonka oppilaista 3 kuukauden aikana ei vähempää kuin 11 joutui onnettomuuteen.

Elämäni suurin suru on se, että niin kauan ja niin vaikutusvaltaisesti olen ollut tekemisissä pahan kanssa, jonka tiedän aiheuttaneen monen ruumiillisen ja hengellisen perikadon.»

Vaikkapa näistä numeroista ja tästä lausunnosta tinkisikin melko paljon, tulevat tanssin huonot seuraukset joka tapauksessa todistetuiksi: Kuinka hirvittävää tilastoa saataisiinkaan meidän oloistamme kymmenen viime vuoden ajalta, jolloin tanssiraivo on ollut huipussaan?

— Orja ma olen ja orjana synnyin, lauleli erään talon palvelustyttö. Siihen toinen tyttö vastasi: Minä en ikinä rupea orjaksi. Tuvassa oleva emäntä puuttui keskusteluun ja sanoi: — Kuulehan, Hilma, sinä se vasta orja oletkin! — Minäkö, kuinka niin? — Sinähän olet kokonaan tanssin orja. Kolmastikin viikossa sinä kuljet tanssimassa ja siitä sinä lakkaamatta puhut. Puvut ja muut meiningit ovat vain tanssia varten. Siihen himoon sinä kaiken ansiosikin tuhlaat. Olen monesti säälinyt sinun orjuuttasi ja pelkään, mitenkä sinun lopulta käy. — Niinkö? sanoi Hilma väsyneesti. — Niin surullista se on, Hilma kulta. Jumala sinut orjuudesta vapauttakoon.

Ja tällaisia orjia meillä on vaikka kuinka paljon. Voltaire sanoi kerran: »Ihmisen järjellä on rajansa, mutta ei ihmisen tyhmyydellä.»

Emme voi tässä yhteydessä sivuuttaa sitäkään seikkaa, että nuorten rakkaussuhteet usein myös alkavat tanssipaikalla. Sellaisessa paikassahan etualalle tulevat pakosta sellaiset ominaisuudet kuin ulkonainen kauneus, sievistelevä, mielistelevä tai rehentelevä käytös, kauniit vaatteet jne. Mieltymys ja ratkaisu elämän toverin vaalissa tulee perustetuksi kokonaan sellaisten seikkojen varaan, jotka ovat tärkeitä tanssisankarille, mutta joilla arkielämässä ei ole juuri minkäänlaista käyttöarvoa. Ei tahdota muistaa, että »sorja on sikakin silkki päässä», että se, mikä pyhäasussa ja tanssilavalla näyttää niin erinomaiselta, voi työssä ja elämän todellisuuden edessä olla hyvinkin surkea. Pelkälle tanssituntemukselle rakennettu liitto saattaa tuoda mukanaan maallista helvettiä enemmän kuin tarpeeksi.

Ja tanssi antaa hyvää tilaisuutta sellaiseen hakkailuun ja toisen tunteilla leikkimiseen, mikä tuon toisen onnelle voi käydä hyvinkin kohtalokkaaksi. Siinä liehitellään ja mielistellään ja koetetaan saada toinen syttymään, vaikk'ei omalla puolella ole mitään vakavampaa kiintymystä häneen. Onhan muka niin huvittavaa »voittaa» toinen, saada hänet tekemään rakkaudentunnustus. Siinä turhamaisuus ja itserakkaus herkuttelee toisen kustannuksella. — Sellaisesta huvista tahtonee päästä irti jokainen, ken todella itseään kunnioittaa ja ken toisellekin ihmiselle antaa ihmisen arvon. Tulisi tässä asiassa omistaa partioväen lause: »Älä etsi kenenkään rakkautta, ennenkuin aiot mennä naimisiin hänen kanssaan.»

»Missä haaska on, siihen korpit kokoontuvat», sanoo suomalainen sananlasku. On merkille pantavaa, että hienossakin maailmassa tanssin nojalla ja sen yh-

teydessä on paljon helpompi juopotella ja rikkoa kieltolakia kuin muuten. Eräs suurenlainen kahvila Helsingissä oli viime vuosina kaikista keksinnöistä huolimatta hyvin kannattamaton, mutta kun siihen yhdistettiin joka-iltaiset tanssit, niin nyt on sinne ruvennut iltaisin kokoontumaan paljon epäilyttävää, »hienoa» väkeä, joka poliisista huolimatta ahkerasti rikkoo lakia. Tai jos menemme muutamien ylioppilasryhmien taloille, joissa monenlaiset järjestöt pitävät tanssi-iltamia ja naamiaisia, niin siellä eletään monesti kuin viimeistä päivää. Äskettäinkin täytyi poliisin yhtenä iltana korjata 16 huvittelijaa pahnoille, ajatelkaa — ylioppilasten omistamasta talosta.

Kun näin tapahtuu tuoreessa puussa, mitä sitten kuivassa, so. vähemmin sivistyneitten kokoushuoneissa. Olen usein nähnyt räikeitä todistuksia tästä, mutta erikoisesti on jäänyt mieleeni eräs juhannusnäky Ruotsin suomalaisseuduilta, Karungista. Aikoinaan oli sikäläinen suomalainen nuoriso innostunut Suomen esimerkin mukaan laittamaan paikkakunnalle nuorisoseurantalon. Mutta suuren ruotsalaisen painostuksen tähden ja suomalaisen kansallisen hengen heiketessä, talo muuttui kokonaan tanssitaloksi. Suurella vaivalla sain tilaisuuden puhua talossa pari päivää juhannuksen jälkeen. Talossa oli sitä ennen tanssittu ja juotu monta iltaa peräkkäin. Asiaan kuului särkeä kaikki tyhjät pullot rapun viereen, ja siinä niitä olikin valtava kasa — edellistenkin vuosien ajoilta. Salissakin oli viimeisten päivien jätteitä niin paljon, että minulla oli pitkäksi aikaa puuhaa ennenkuin sain tuoleja järjestetyksi lasinsirpaleiden keskeen. — Kuka meillä ei tietäisi, kuinka paljon viinakauppiaita liikkuu huvipaikkojen ympärillä ja kuinka monta miesmurhaa on tapahtunut

huvitaloissa tai niiden läheisyydessä. Joskin pimeyden voimat voivat nykyaikana vaikka kirkkoon tuppautua, niin on sittenkin merkille pantava, että varsinkin tanssitilaisuuksiin ja niiden läheisyyteen niillä on erikoinen veto. Ne ovat siellä ikäänkuin rauhoitetulla alueella.

Valitettava kokemus on näyttänyt, että tanssi saattaa niin vallata ihmisien mielet, että kaikki muu unohtuu, vain tanssikiihko kasvaa. Onhan joskus sattunut kuolemantapauksiakin tanssijain kesken. Kuollut on silloin vain korjattu pois, ja puolen tunnin perästä on tanssi ollut jälleen täydessä käynnissä.

Olette varmaan lukeneet, kuinka Napoleon 1812 valloitti Moskovan. Suuret tanssit ja juomingit pantiin pian toimeen irstasten naisten kanssa. Juhlan kestäessä saapuu sanansaattaja, joka huutaa: Paetkaa, sillä kaupunki palaa! Mutta tanssijoilla ei ole kiirettä, he jatkavat vain. Pian tulee toinen sanansaattaja: Pelastakaa Herran nimessä henkenne, sillä tuli jo ympäröi teitä. Mutta johtaja huusi: Yksi valssi vielä! — Pakeneminen sen perästä oli myöhäistä, sillä liekit ympäröivät kaikki ja suuren juhlasalin katto pian putosi sisään.

Espanjalaiset ovat raaistuneet verisissä härkätaisteluissa. Roomalaisten kertovat historioitsijat raaistuneen huonoissa huveissa. — Eiköhän hirvittävään tapojen turmelukseen ja nuorison raaistumiseen meidän maassamme ole paljon vaikuttaneet huonot tanssihuvit?

Ja vallan surkeata on, että tanssia käytetään välikappaleena rahan keräämiseksi hyviinkin tarkoituksiin. »Tarkoitus pyhittää keinot.» Sen lauseen luulisi olevan toimintaohjeena monella taholla, vaikk'ei kukaan

myöntänekään sen mukaan tekevänsä. Ja kuitenkin ken vähänkin tuntee esim. pääkaupungin oloja, tietää, miten tuon tuostakin Helsingin hienoissa ravintoloissa — suoremmin sanoen kapakoissa — järjestetään hieno-ohjelmaisia huveja, naamiaisia juopotteluineen ja tansseineen erilaisten hyvien asiain auttamiseksi. Jos ne rahamäärät, mitkä käytetään kalliisiin pääsymaksuihin, pukuihin, hirveän kalliisiin väkijuomiin ym., annettaisiin suorastaan hädänalaisille ja aatteen hyväksi, niin saisivat asianomaiset paljon suurempia summia — ja lisäksi olisi moni heikko juhlija estynyt lankeamasta ja kansan siveellinen taso pysyisi vähän korkeampana. On välistä oikein naurettavaa hienojen rouvien rakkaus köyhiä kohtaan ja kiihkomielinen huvitilaisuuksien puuhaaminen heidän hyväkseen. Kerrotaan eräästäkin hienosta naisesta, jolla oli kiire köyhien hyväksi pidettäviin tanssiaisiin, että kun kerjäläisvaimo tuli pyytämään apua rouvan ollessa juuri lähtötouhussa, niin rouva sanoi: »En minä nyt voi mitään antaa, sillä me tanssimme tänä iltana teidän hyväksenne.»

Kun nuoret ihmiset kysyvät vakavilta kristityiltä, sopiiko mennä tanssiin, niin useat ovat valmiit vastaamaan: Jos voit sinne ottaa Jeesuksen mukaasi, niin mene. Jos voit rukoilla siunausta tanssillesi, niin mene. Jos voit sielläkin puhua Jeesuksesta, niin mene. — Toiset kristityt eivät pane näin raskasta kuormaa nuorille, vaan julistavat tanssin ehdonvallan asiaksi ja lausuvat oikeassa hengessä tuon muuten niin paljon väärinkäytetyn lauseen: »Koetelkaa kaikki ja pitäkää se kuin hyvä on.» Mutta kaikki oikeamieliset kasvattajat sanovat varhaisnuorisoiässä oleville: Tanssipaikat eivät varmasti ole teidän ikäkauttanne varten.

Lopuksi lainaan tähän kuuluisan Wesleyn äidin kirjeen pojalleen:

»Jos tahdot tulla selville, mitkä huvit ovat syntiä, mitkä ei, niin seuraa tätä sääntöä: kaikki, mikä hämmentää ajatuksiasi, vähentää omantuntosi herkkyyttä, peittää näköalan Jumalaan, riistää halun hengellisiin asioihin, lyhyesti — kaikki mikä edistää lihan valtaa hengen yli, se on *sinulle* synnillistä, olkoon se itsestään kuinka viatonta tahansa».

Teatteri.

»Pilanäytelmien näyttelemistä ei koulupojilta tule kieltää, vaan päinvastoin sallia, koska he siten enemmän harjaantuvat latinankieltä käyttämään ja oppivat tuntemaan ihmisten heikkoja puolia, sillä juuri pilanäytelmissä kuvataan ja esitetään henkilöitä, jotka muutamien ominaisuuksiensa tähden ovat muille varoitukseksi, ja näkijät siten huomaavat, mikä on sopivaa ja luonnollista palvelijalle ja herralle, ukolle ja nuorukaiselle. Sitäpaitsi niissä paljastetaan pahain velikultain viekkaudet ja ilkeät aikeet.»

Näin kirjoitti näytelmistä oppi-isämme Luther. Ja Melanchtonista kerrotaan, että hän itse otti osaa runopukuisten laskiaisnäytelmäin esittämiseen. Vieläpä ankara Sveitsin uskonpuhdistaja Calvinkin salli kunnon porvareiden joskus esittää näytelmäkappaleita, joissa osoitettiin, että hurskaus on kansan todellisen onnen perustus. Näytelmät esitettiin sunnuntaisin ja Calvin heitti saarnansakin pitämättä näiden esitysten johdosta.

Kerrotut henkilöt olivat aikansa lapsia. Jotenkin mahdotonta olisi nykyaikana ajatella pappia tai uskovaista ihmistä näytelmälavalla ainakaan nykyaikaisia näytelmiä esittämässä. Mutta silloin oli toinen käsitys näytelmistä ja niiden vaikutuksesta ihmisiin.

Vanhan ajan klassillinen näytelmätaide oli tuttua ensimmäisille kirstityille, mutta kun siveelliset käsi-

tykset siihen aikaan olivat menneet hyvin alas ja näytelmätaide oli myöskin joutunut siveettömyyden palvelukseen, niin kristilliset seurakunnat eivät hyväksyneet näyttelemistä. Ja kuitenkin tuli näytteleminen myöhemmin kokonaan kirkon palvelukseen. Näytelmien avulla opetettiin kansaa tuntemaan kristinopin sisältöä. Tavallisena aiheena niissä oli Kristuksen kärsimyshistoria, jota esitettiin varsinkin paaston aikana. Tämänluontoiset näytelmät ovat säilyneet meidän päiviimme asti. Niinpä Kristuksen kärsimyshistoriaa esitetään vuosittain Saksassa, Ylä-Baijerissa, Oberammergaussa. Ja aivan äskettäin vieraili Helsingissä saksalainen ylioppilasjoukko esittäen suomalaistenkin nähtäväksi sellaisen näytelmän.

Seurakunnasta siirtyivät näytelmät kuitenkin vähitellen maallisille teattereille, ja nyt meistä tuntuu kummalliselta, että kirkko on ollut voimakkaana tekijänä teatterien syntymisessä.

Schillerin aikoina nykyaikainen teatteri varsinaisesti luotiin, ja hän on kirjoittanut teoksenkin »Teatteri siveellisyyttä palvelevana laitoksena», jossa hän suurin toivein puhuu teatterin ja kirkon yhtäläisestä vaikutuksesta. Siinä sanotaan mm., että »näytelmä vaikuttaa ehjemmin kuin mikään siveysoppi tai lakimääräykset». »Teatteri on paikka, jossa tämän maailman rikkaillekin ja suurille henkilöille voi totuuden vasten kasvoja sanoa.» Schillerillä ja monilla muilla sen ajan ihmisillä oli teatterista se käsitys, että se on ja se tulee olla suuri siveellinen kasvatuslaitos.

Meidän aikamme ihmisillä on toinen käsitys. Se on ja sen tulee olla huvilaitos eikä mikään kasvatuslaitos, se on suuren yleisön mielipide. Ja mikäli se joidenkuiden mielestä on kasvatuslaitoskin, niin sen on vai-

kutettava etupäässä yleisön taiteelliseen makuun ja sitä kehitettävä. Sangen harvat ovat enää ne, jotka teatterin elämänkuvauksista odottavat katsojille siveellistä rohkaisua ja kohotusta tai tukea elämän taisteluihin.

Meidän nuorina ollessamme elettiin tässä maassa kansallisen elämän kevätaikaa. Kansalliselle teatterillekin annettiin silloin suuri arvo ja me olimme myös siellä hartaina oppilaina. Kieltää ei voi, etteikö sieltä jotakin saatu, mutta siitä on jäänyt hyvin vähän jäljelle. Huvilaitoksena me kaikesta huolimatta jo silloinkin teatteria pidimme. Ja nykyisin ovat asiat kokonaan muuttuneet siihen suuntaan. Kirjailijat sanovat ja usein julkinen arvostelukin, että taide on vain taiteen vuoksi, ei siveysoppia saa saarnata kirjallisuudessa, vielä vähemmän teatterissa. Kukapa siis nyt menisi teatteriin siveellisiä voimia kootakseen. Eikä sellaisia kappaleita, joista jotakin siveellistä kohotusta voisi saada, enää monasti talven kuluessa näytetäkään. Hauskuuden vuoksi nyt teatteriin mennään. Ja jos kevyitä, puolittain rivoja kappaleita vain vähänkin hyvin näytellään, niin kyllä niihin riittää väkeä. Ne ovat »kassakappaleita», niitä esitetään jatkuvasti. Sillä täytyyhän näyttelijäinkin elää ja siis teatterin kannattaa.

Ensi-iltojenkin valioväki useimmiten puhuu vain kappaleen juonesta, näyttämölleasetuksesta sekä näyttelijäin onnistumisesta ja väliajat ovat naisille mainioita uusien pukujen näyttelemistilaisuuksia. Ja kuvaavana tosiasiana on se, että kun tästä »kasvattavasta ja opettavasta» tilaisuudesta on päästy, niin saatetaan mennä kapakkaan tai muihin huonoihin paikkoihin.

Kävin äsken eräässä teatterissa, jossa viimeksi olin

ollut toistakymmentä vuotta sitten. Sen kasvattavasta vaikutuksesta työväestöön ja pikkuporvaristoon oli usein julkisesti puhuttu. Halusin nähdä tulokset. Mikä joukko maalattua, keimailevaa nuorisoa, joka nauraa hohotti ääneen raaoille juomiskohtauksille ja muille samantapaisille paikoille, aivan kuin ennen jossakin sydänmaan pitäjän kansanjuhlassa, kun tallin tai navetan ylisillä kansaa näytelmin sivistettiin. Olin enemmän kuin ihmeissäni tämän taidelaitoksen kasvatustuloksista! Sen yleisön pintapuolisesta ja — suoraan sanoen — raa'asta seurasta minulla oli kiire päästä pois.

Ajattelin, että tätä kansaa on vielä paljon kasvatettava, ennenkuin se taidetta ymmärtää. Tuleeko tässä työssä teatterilla itsellään olemaan suurtakaan osaa, se on sangen epäiltävää. Olisihan tietysti enemmän kuin suotavaa, että teatterien taiteellinen taso kuitenkin saataisiin tätä kasvattavaa puolta silmälläpitäen pysymään mahdollisimman korkealla kannalla. Mutta vaikk'ei siinä suhteessa mitään toivokaan, niin jo pelkkänä huvittelulaitoksena sen tulisi esittää mahdollisimman hyvää, koska siellä kuitenkin paljon käydään ja koska hyviä huvittelulaitoksiakin ymmärtääkseni tarvitaan. Huvittelupaikkana asetan teatterin sangen pitkälle tanssin ja muiden sellaisten edelle. Itse käyn mielelläni joskus teatterissa, mutta asioitten ollessa sillä kannalla kuin ne nyt ovat, on velvollisuuteni sanoa nuorille ihmisille: Ei ole syytä käydä katsomassa kaikkea, mitä teatterissa esitetään. Mutta kun sinne joskus menet, niin valitse silloin hyvä kappale.

Teatteria lähellä ovat oopperat ja konsertit. Oopperaesitykset ovat itsessään hyviä ja arvokkaita taidetilaisuuksia. Mutta kun ne ovat niin kalliita, kun ne

ovat niin harvinaisia, että vain sangen harvoilla on tilaisuus niissä käydä ja kun niiden musiikki yleensä on liian vaikeasti tajuttavaa tottumattomalle kuulijalle, joten ooppera on verrattain harvoille huvia, ei tässä ole syytä siitä enemmän puhua. Toinen on sen sijaan konserttien laita. Niitähän on tavan takaa kaikkialla maaseudullakin. Kenellä on vähänkin kykyä nauttia laulusta ja soitosta, hänen pitäisi tilaisuutta myöten myöskin käydä konserteissa, sillä niissä esitetään hyvää musiikkia, sellaista, jota kotioloissa ei saa kuulla. Mutta konserttien nimellä käyvät kaikenlaiset kuplettilaulajat ja viisunvetäjät itselleen rahaa veivaamassa — sellaisia veijareita on varottava, sillä heidän lauluesityksissään ei ole mitään todella kaunista; niiden ainoana vetovoimana on laulujen usein sangen törkeä sisältö.

Onko lukeminen huvia?

Suurelle osalle entisajan ihmisiä lukeminen ei ollut huvia. Kirjojahan monet pelkäävät enemmän kuin varkaita ja ryöväreitä. Ja vielä nytkin monet paksupäiset pojat ja laiskansujakat tyttäret, joita pakotetaan lukutielle, vaikka heillä ei ole siihen mitään taipumusta eikä halua, oppivat pelkäämään, jopa vihaamaankin kirjoja. Mutta monille kirjat ovat välttämättömiä ja ensimmäisiä huvitteluvälineitä. Mikäli tällöin kirjat ovat hyviä, on huvilukemisesta sanottava pelkkää hyvää, jos siihen käytettyä aikaa ei riistetä työltä ja velvollisuuksilta. Vieläpä nuorison kasvattajien on tehtävä kaikkensa innostaakseen nuorisoa lukemaan ja löytämään huvinsa kirjoista.

Mutta tässäkin asiassa on varjopuolensa. On eroa

kirjoilla ja kirjoilla. Saattaapa olla niin, että juuri lukeminen on erittäin huonoa ja sangen turmelevaa huvia. Kun me suomalaiset olemme näihin aikoihin asti eläneet sivistyksen kevättä, on kaikelle kirjallisuudelle vain suitsutettu. Ei ole nähty tarvetta erottaa kuonaa kullasta. Mutta kirjallisuustulvan käytyä niin suureksi kuin se nykyisin on, on todella aika kiinnittää huomiota myös kirjojen laatuun.

Niin sanotuista »ajanvietekirjoista» on suurin osa ala-arvoisia. Ne eivät ainoastaan vie meiltä aikaa, vaan lisäksi hajoittavat ajatuksiamme, tylsentävät muistiamme, vetävät meiltä pois todellisesta elämästä jne. Ja suorastaan myrkyllisiä ovat monet rikosromaanit, salapoliisiseikkailut ja kaikenlainen epäsiveellinen kirjallisuus. Ne myrkyttävät nuoren ihmisen sielun.

Katsele esim. helsinkiläisiä tyttöjä, jotka tarvitsisivat sunnuntainsa ruumiilliseen lepoon ja henkiseen virkistykseen, mitenkä he huvimatkallakin ollessaan kaiken päivää lojuvat riippumatossa ja imevät roskaromaania. Tultuaan kotiin kauniista saaresta he ovat vielä entistäkin väsyneempiä ja työhön meno maanantaiaamuna on entistäkin raskaampaa. Ja jos samaan suuntaan jatketaan ja ruvetaan tämän kiihoittavan huvin vallassa yökausiksi valvomaan, niin vuosi vuodelta posket kalpenevat, katse käy raukeaksi ja ihminen itse tulee haluttomaksi kaikkeen.

Huonoimpia tietokirjojen lukijoita ovat romaanien ahmijat. He ovat maitovellillä niin pilattuja, etteivät he pystykään sulattamaan vahvempaa ruokaa eivätkä sitä edes halua.

Katsele edelleen naisiamme junissa. Uudenaikainen romaani on kädessä ja sitä ahneesti imetään. Ei-

vät viehätä matkan nähtävyydet, eivät ympäröivät ihmiset, joista ja joilta olisi paljon opittavaa. Kaikki huvi löydetään yksin romaanista. Muistan tässä erään Amerikkaan tulon. Lähestymme jo New Yorkin mahtavaa kaupunkia, kaikki ihmiset uteliaina tähystelevät sitä. Mutta erään tytön on saatava hauska romaaninsa loppuun. Hän ei näe eikä kuule mitään. Kun hänelle huomautetaan, että tuossa on nyt se kuuluisa »vapauden patsas», koko Amerikan vertauskuva, niin hän vain hieman kohottaa silmiään ja sanoo »vai niin. — Romaani oli niin mielenkiintoinen hänelle, että koko uusi maailma oli sen rinnalla yhdentekevä. Huonon kirjan lukeminen on viheliäisintä huvitusta ja myöskin vaarallisimpia. Raamatussa sanotaan, kuinka »sielu kuolee nuoruudessa». Huonosta lukemisesta se ennen kaikkea kuolee.

Tähän vaaraan nähden olisi nuoret saatava heräämään. Sekä kasvattajat että nuoret itse olisi saatava voimakkaaseen yhteistyöhön huonoa kirjallisuutta vastaan. Tilalle olisi saatava parempaa huvia, parempaa kirjallisuutta.

Monet sanovat, että parempaa kirjallisuutta on ainoastaan tieto- ja aatekirjallisuus. On totta, että ne ovat ehdottomasti hyvää kirjallisuutta, olemmehan mekin tietokirjallisuuden lukemisesta puhuneet toisessa yhteydessä ja varsinkin kotiopintoja suositelleet. Mutta kun on puhe nuorten huvilukemisesta, niin kyllä silloin on myös hyvä kaunokirjallisuus asetettava oikeaan arvoonsa. Nuorisolle täytyy varata tilaisuus hyvintehdyn päivätyön jälkeen lukea kaunokirjallisuuttakin, ikäänkuin palkkioksi velvollisuuksien suorittamisesta. Hyvän kaunokirjallisuuden lukeminen on todella hyvää huvia, se avartaa kaikin puolin ihmis-

ten elämän tuntemista ja voi tosiaankin antaa nuorisolle herätteitä ja opetuksia niin vaikuttavassa muodossa, että sille tuskin vertaa löytyy. Ja antamalla nuorten käsiin hyviä kaunokirjallisia teoksia heiltä viedään halukin lukea huonoa.

Annettakoon siis hyvälle kaunokirjallisuudelle sille tuleva sija.

Kahvilat.

Kaduilta ja kujilta johtaa monen tie pimeihin kahviloihin. Miten säälittääkään katsellessa noita miehenalkuja, jotka tirskuville tytöilleen koettavat raakuuksiaan syöttää! Mikä ääretön ajan ja rahan hukka, ja miten kevyesti sen asianomaiset ottavat, vaikka heidän ansionsa ovatkin pienet ja heidän kotinsa köyhät! Miten henkisesti köyhiksi ja kehittymättömiksi he tällä tavalla huvitellessaan ja vapaa-aikansa kuluttaessaan jäävät, vaikka elävätkin kaiken sivistyksen keskellä!

Eivätkä ole paljon paremmin asiat hienommissakaan kahviloissa, vaikkapa ne ovatkin valoisia ja vaikka siellä usein kuulee hyvää musiikkiakin. Jos nuoriso, niinkuin valitettavasti suurissa kaupungeissa on tapana, kuluttaa illan illan perästä kahviloissa, niin mitenkähän käy lukemisten ja muiden velvollisuuksien? Ja ennen kaikkea, mitä suunnatonta varojen haaskausta on tällainen elämä! Ei siinä nuori ihminen totu säästäväisyyteen eikä opi ottamaan vaaria taloudellisen elämän arvoista. Jos vähänkin järkevästi ajatellaan, niin semmoiseen huvitteluun ei kansamme nuorilla ole varoja.

Elävät kuvat.

Vielä enemmän varoja vievät *elävät kuvat*, iltamat ja näytelmät. Elävät kuvat ovat kaupunkikunnis-

samme tulleet jo sellaiseksi vitsaukseksi, tottumusten ja tapojen niin suosimiksi, että taistella niitä vastaan tuntuu melkein toivottomalta. Vaikka myönnetäänkin, että eläviin kuviin nähden on jonkinlainen puhdistus tapahtunut, niin siitä huolimatta niiden kasvattava ja sivistävä merkitys on enemmän kuin epäiltävä. Monet konnankujeet keskenkasvuisten poikain piirissä ovat suurelta osalta seurausta elävien kuvien katselemisesta. Ja toisten kuvien imelät ja kiihkeät rakkausjuonet vievät varsinkin naisten makua alas. Tulevat kodit ja kasvatus kärsivät paljon elävien kuvien tähden. Elävät kuvat pitävät monta kotia köyhänä ja nuorilta ihmisiltä ne vievät äärettömästi aikaa ja huomiokykyä, jota tarvittaisiin todelliseen kehitykseen. Vakavampi taidekin kärsii elävistä kuvista, sillä se joukko, joka tottuu niin kevyeen nautintoon ja niin helppoon »sivistykseen», ei jaksa vakavaa taidetta katsoa ja sulattaa.

Kun äsken olin pienessä Naantalissamme, sain kuulla, että se on niin takapajulla sivistyksessä, ettei siellä vielä ole edes eläviä kuvia. Lausuin silloin opettajille suuren iloni siitä. Mutta he kertoivat, että nuoret lähtevät usein pyhäisin joukolla Turkuun eläviin kuviin. Kun opettajat nuoria sellaisesta estääkseen ovat kehoittaneet heitä laittamaan kotikaupungissaan jonkin hauskan perhe-iltaman tai muuta sentapaista, niin nuoret vastavaat: Kuka sitä viitsii? Siinä täytyy itsensä ponnistella, mutta elävissä kuvissa on niin lystiä istua lokotella, ei tarvitse muuta kuin katsella valmista. — Siinäpä onkin elävien kuvien suurin vaara niille nuorille, jotka usein niissä käyvät. He eivät viitsi itse mitään ponnistella — ei edes huvitellakseen. He odottavat vain valmista. Ajatelkaa nuoria ihmisiä,

joiden pitäisi aina itseään auttaa, aina jotakin rakentaa, ajatelkaa, että he vain vaativat valmista, he vain istua lokottelevat. Mikäpä lähtisi pyytä metsästä etsimään, lentäköön paistettuna laiskan luo, kun hän suvaitsee suunsa avata. — Se maa, jossa on tällaisia nuoria, ei mene eteenpäin.

Käy elävissä kuvissa niin harvoin kuin mahdollista ja silloinkin aina parhaimmissa näytöksissä.

Iltamat.

Me olemme eläneet *iltamien* aikakautta. Suuren osan vapaata sivistystyötämmekin me olemme rakentaneet iltamien varaan. Nyt tietää jokainen ilman pitempiä selityksiä, että iltamat ovat muuttuneet pelkiksi huvitilaisuuksiksi, sangen heikoiksi huveiksi, jopa suorastaan huonoiksi. Vapaa sivistystyömme hukkuu viheliäisiin iltamatilaisuuksiin.

Kävin äskettäin pienenlaisessa uusmaalaisessa talossa, jossa elelee leskiemäntä suuren lapsijoukkonsa kanssa. Iloitsin hänen puolestaan, kun lapset nyt olivat kasvaneet suuriksi. — Onhan niistä iloakin, myönsi emäntä, tulevathan työt nyt toki kutakuinkin tehdyiksi, mutta velat kasvavat! — Kuinka niin? — On ollut huononlaisia vuosiakin, mutta tuo uusi seurahuone se vie meiltä kaiken. Siellä täytyy käydä tiiviisti. On nuorisoseuran iltamia, on muita, ja sitten kulkevat kaiken maailman elävät kuvat ja retkueet. Kyllä me maksamme pääsymaksuna aika verot. Entä mitäs sitten menee ravintolaan? Siellä on leivokset, omenat ym. hyvät. Ja kun toiset niitä syövät, niin totta kai meidänkin nuoret. Eikä siinä vielä kaikki. Siellä ollaan hienosti ja muodikkaasti. Eivät kelpaa kotikutoi-

set pojillekaan, tyttäristä puhumattakaan. Aina vain uutta ja uutta on saatava, tulkoot varat mistä hyvänsä. Lauantaisin ei tahdo tytöiltä enää työ luistaa, on niin kiire iltamapukuja pitsittämään ja laittamaan. Opettaja ei usko, miten on velkaannuttu viime vuosina, niin etten enää tiedä, mikä tästä lopuksi tulee. Kyllä se sivistys tuo uutta ristiä vanhojen lisäksi, niin että sen kuorman alle ihan uupuu.

Näin tuo vanha ystävä kertoi. Ja valitettavasti ovat olot monissa muissa paikoissa, niin taloissa kuin torpissa, samanlaiset. Jos varsinkin kuljet vilkkaissa karjalaiskylissä, niin sama valitus kuuluu kaikkialta. Loppupäätelmänä on: Tämmöinen sivistys ja huvittelu menee ehkä tehdasseuduilla, mutta pienviljelijäin taloudellinen asema ei sitä kestä.

Tällaisia, näin surullisia saattavat olla iltamahomman seuraukset sellaisillakin paikoilla, kuten mainitsemassani uusmaalaisessa kylässä, missä seurahuoneella pidetyt tilaisuudet eivät ole läheskään aina varsinaisia huvi-iltamia. Mitä sitten sanommekaan monen muun paikkakunnan iltamista, jotka usein ovat kaiken arvostelun alapuolella!

Vapaan sivistystyön on noustava alennustilastaan. Kun nuorison parhaimmisto ja kaikki nuorison ystävät asiaan tarttuvat, niin on toivoa sen nousemisesta. Nuoret tarvitsevat hyviä iltamia ja juhlia. Mutta niitä on järjestettävä verrattain harvoin ja niin yksinkertaisia ja halpoja, että kansantaloutemme sen »sivistyksen» ja huvin kestää.

Yksinkertaista etsittävää huvia.

Kun minulla on ollut tilaisuus osoittaa nuorisolle monia enemmän tai vähemmän sopimattomia huveja,

kun olen edelleen maininnut parempiakin huvilajeja, joiden pahana vikana on se, että niiden täytyy taloudellisista syistä jäädä hyvin harvinaisiksi, niin on nyt velvollisuuteni jatkaa niin sanoakseni jokapäiväisistä huveista, sellaisista, joista voi nauttia aina työn lomassa, jopa työn yhteydessäkin, jotka eivät useimmiten maksa mitään ja joita ei tarvitse kaukaa hakea, vaan jotka ikäänkuin itsestään meille tarjoutuvat. Meidän olisi kaikessa pyrittävä yksinkertaiseen elämään, samoin myös suurista, keinotekoisista ja kalliista huvitteluista luonnollisiin, halpoihin ja yksinkertaisiin. Ne eivät tahdo kaikille kelvata, kun on totuttu aina vaatimaan uutta, enemmän ja enemmän kiihoittavaa, mutta terveen järjen nimessä niihin on totuteltava ja päästävä käsiksi vaatimattomaan, oikeaan huvielämään.

1. *Työn ilo.*

Kysyin kerran nuorelta naiselta: — Mikä on sinun paras ilosi? — Työn ilo, hän vastasi ja jatkoi: Kun minä ahkerasti häärin tuolla läävässä tai täällä tuvassa, väliin pihalla ja pellolla, niin on niin lystiä, että oikein rallatuttaa välillä. Siitä minä saan iloa tarpeeksi. Kun illalla saan käsityöni tai hyvän kirjan käteeni ja pyhänä pääsen kirkkoon, niin enpä paljon muuta vaihtelua odota kuin joulua ja juhannusta.

Onnellinen ihminen, kun niin vähään tyytyy. Kun ihminen oikealla mielellä tekee työnsä ja kun, kuten maalaisihminen varsinkin, saa nähdä työnsä hedelmät, niin kyllä siitä iloa riittää. Työn tuottama ilo on todellakin parhaita iloja. Mutta harvat ihmiset sentään voivat niin vähään tyytyä ja useinpa sellaisista tuleekin työn orjia, jotka eivät maailmassa enää mistään

muusta välitäkään kuin työstään. Ei sellainenkaan ole kadehdittavaa. Useimmat ihmiset kaipaavat muutakin ja hyvä Jumala antaakin lapsilleen paljon iloa.

2. *Laulu ja soitto.*

Kun esi-isämme elivät pakanuuden pimeydessä, niin silloin jo suomalaisissa pirteissä iloittiin. »Lyökäämme käsi kätehen» kaikui siellä iltaisin tervasvalkean ääressä. Ja kantele otettiin nokiselta seinältä ja pantiin soimaan kaihoisia säveleitään. Niin silloin.

Nyt opetetaan kouluissa nousevalle polvelle kauniita kansanlauluja, mutta kaikuvatko ne nuorisomme suusta kodeissa ja kujilla, kun se tahtoo iloansa osoittaa? Ei. Rumat rekilaulut kuuluvat usein, harvoin mitkään muut.

Laulu ja soitto ovat parhaita hyvän mielen ja iloisuuden osoittajia. Missä niitä harrastetaan, siellä ollaan hyvässä seurassa. Jos nuoret kodeissaan oikein innostuvat laulun ja soiton viljelyyn, niin pois karkkoavat huonot huvit ja niiden kaipuu kylästä; siitä ovat minulle erittäin mieluisina muistoina olot yli 30 vuotta sitten ensimmäisessä koulukylässäni. Tämän jalon huvin saamisesta koteihimme on tuhannesti kirjoitettu, mutta tuloksia näkee vain harvoin, poikkeustapauksissa. Melkein tekee mieli uskoa, että kun laulua on ruvettu opettamaan, niin sillä on tapettu laulun harrastus.

Luther puhuu paljon musiikista ja sen vaikutuksesta. Hän sanoo mm.: »Minä olen aina rakastanut musiikkia enkä millään ehdolla suostu vähäistä musiikkitaitoani ja -taipumustani vaihtamaan mihinkään muuhun maailmassa. Se kykenee pahan hengen karkoittamaan ja mielen iloiseksi tekemään.»

Onnellinen on se kylä, jossa on virkeä lauluseura. Siinä opitaan laulamaan, siinä herkistyy laulukorva ja se antaa erittäin hyvää huvia nuorille. Kun siellä totutaan laulamaan, silloin ruvetaan laulua kotonakin enemmän kaipaamaan. Missä pienempikin joukko laulajia on koolla, siinä saadaan helposti tilapäinen kuoro pystyyn ja laulu soi omaksi ja muiden iloksi. Ja milloin koko kuoro esiintyy, olkoon se sitten jonkun syntymä- tai nimipäivillä tai yleensä juhlassa, silloin saavat monen monet laulusta nauttia. Juuri se, että laululla voi tuottaa iloa muillekin, lisää tavattomasti sen arvoa ja sen tuottamaa huvia myös laulajille itselleen.

3. *Aikansa seuraaminen.*

Kun posti saapuu kylään, niin se on juhla-ilta. Mitä nuori ihminen silloin tekisikään muuta kuin lukisi lehtiä, jotka opettavat seuraamaan aikaansa. Ne luettuaan hän voi mielessään kuvitella tehneensä matkan maan pääkaupunkiin ja nähneensä sen sekä sen oikeat harrastukset. Vieläpä hän voi kuvitella lehtien avulla käyneensä maapallon toisella puolella. Hän tietää monta asiaa ja tämä tieto häntä kovasti huvittaa. Hänen elämällään on silloin eri arvo kuin tuolla toisella nuorukaisella, joka vain piippuansa tylsänä imee ja välittää viisi siitä, miten ihmiskunnan asiat ovat.

4. *Taide ja tietokirjat.*

Tai kuvitelkaamme mielessämme nuorta tyttöä, jolla on taiteellisia taipumuksia. Säästöillään hän on ostanut muutamia taidejäljennöksiä sisältäviä kuvakirjoja, esim. »Mestarimaalauksia». Niitä hän päivä-

työnsä päätyttyä uudelleen ja yhä uudelleen tutkii ja löytää niistä aina uusia kauniita puolia. Se ihastuttaa häntä. Hän iloitsee, että maailmassa on niin paljon kaunista, vaikka hän itse ei pystyisikään mitään taiteellista luomaan. Eikä tarvitse olla kovin taiteellinen laisinkaan pystyäkseen kauniista nauttimaan, jos vain tahtoo kaunista etsiä ja siihen huomionsa kiinnittää.

Loppumattoman ilon tuojat ovat hyvät kirjat. Niitä on niin yksinkertaisia, että yksinkertaisin renkipoikakin pystyy niitä lukemaan ja niiden sisällön irti saamaan. Ja ken vahvempaa pystyy lukemaan, sille on kyllä olemassa vahvaa ruokaa. Mutta sitä harhakäsitystä vastaan minä tahtoisin lujasti iskeä, että muka vain romaanit ovat huvia antavia kirjoja. Kun nuori mies oikein on päässyt tiedonjanoon ja -nälkään, niin miten hän jo edeltäpäin nauttiikaan siitä, että hän taas illalla pääsee historiaansa tai kansantalouteensa käsiksi. Se vasta huvittaa ja ilta kuluu kuin siivillä lentäen. Siitä miehestä kasvaa kansalle toisenlainen voima kuin tuosta raukasta, joka korttiseurassa on iltansa kuluttanut tai pirtukauppiasta etsinyt.

5. *Kirjeenvaihto.*

Monen moni ihminen jossakin yksinäisessä seudussa löytää huvinsa kirjeenvaihdosta. Heillä on kotipuolilla hyviä tovereita, joiden kanssa he ovat vilkkaassa yhteydessä. Postia odotetaan hartaasti. Jännityksellä luetaan saapunut kirje. Se ei ole mitään tavallista rakkaus-lirunlarua, vaan siinä kerrotaan kuulumisista ja paikkakunnan harrastuksista, selostetaan jonkun kirjan sisältöä j.n.e. Siitäkös tuli iloa! Ja suurin huvi asianomaiselle on kyhätä laaja kirje

vastaukseksi ystävälle. — Sellainen on tyydytystä tuovaa huvia sekä samalla kehittävää. Olen joskus tavannut nuoren sotilaan, jota eivät ole miellyttäneet toveriensa raa'at keskustelut tai muut sellaiset ilonpidot. Hän istuu sotilaskodissa ja kirjoittaa siellä kirjeitä omaisilleen ja ystävilleen ja löytää siitä huvinsa. Ja kirjeiden saaminen on kosteikko sotilaselämän usein kuivassa erämaassa.

6. *Luonnon kauneus.*

Jos sitten siirrymme ihanaan luontoon, niin siellä on riemun ja huvin mahdollisuuksia jos kuinka paljon, sellaistakin, jota yksin voi nauttia, ja ehkä juuri parhaiten yksin. Heittäydy pitkäksesi kauniina kesäisenä sunnuntaina nurmelle tai kalliolle. Miten suloisesti sinua hivelee leppoinen tuulen henki. Kilvaten linnut laulelevat ympärilläsi, ja huomiosi kiintyy väliin yhteen, väliin toiseen siivekkääseen. Ja parhaillasi kun niiden laulua koetat lapsen tavoin matkia, kuuletkin käen kukuntaa. Miten se sydäntä sykähdyttää! Lasketpa tarkoin, montako kertaa se sinulle kukkuu. Mutta nyt kirvelee kättäsi. Muurahainen veitikka! Et kuitenkaan raski tappaa sitä, vaan silmäsi kiintyvät kymmeniin muihin, jotka eivät tanssi eivätkä laula, vaan pyhänäkin korsia kekoonsa vetävät ja luomakunnan Herran käskyjä noudattavat. Iloitset siitä. Monet muut pikku oliot ja pörriäiset ympärilläsi liikkuvat. Kaikkiin nähden teet huomioitasi ja kaikki sinua huvittavat. — Vähitellen väsyt lähimpään ympäristöösi ja annat katseesi kulkea kauemmas, missä vallitsee hiljainen rauha. Kuulet silloin järveltä laineiden laulua. Se tuntuu niin rauhoittavalta. Ja sinisen järven pinta hukuttaa sinut tunteiden maailmaan. Osuvat

sitten silmäsi naapurin niittyyn, joka valkoisena, päivänkakkaroista valkoisena merenä, lainehtii ja sinut kokonaan hurmaa. Yltäkylläisesti on nautintoa ja riemua. Luot silmäsi taivaan pilviin. Valkeita, loistavia hattaroita. Ne houkuttelevat sinut ehkä hyräilemään: »pilvet on pilviä, vaikka ne kuinka kullassa ruskotelkoot»... On niin paljon katsottavaa ja kuultavaa, että tuohon paljouteen ikäänkuin hukkuvat yksityiset ilmiöt. Et voi niihin pitkäksi aikaa kiintyä. Vain aurinko tuntuu pysyvän paikallaan. Olet kiitollinen sille, sillä tiedät sen suureksi elämänantajaksi, jonka lämmin säteily saa tuulet puhaltamaan, aallot loiskimaan, ruohon kasvamaan, linnut livertämään. Ylös noustuasi tuntuu kuin taivas, vedet ja maa yhtyisivät suureen riemusoittoon. Ja ihme on, ellei silloin sinunkin huulillesi puhkea riemullinen tunnustus: »Kaunis olet synnyinmaa» tai ellet silloin tuntisi kaipuuta: »Oi, jos oisit, sydämeni, puhdas kuni uusi oras!»

Tai haluatko huvitella yksinäsi kevättalvisen sunnuntain hiljaisessa aamutunnussa. Tervaa silloin ajoissa suksesi ja lähde liikkeelle auringon noustessa. Puut ovat huurteisissa juhlapuvuissaan. Hanki kimmeltää tuhansin välkkyvin tähdin. Kevyesti luistaa suksi. Täysi hiljaisuus vallitsee kaikkialla. Tuolla vain rasahtaa pensas yksinäisen jäniksen säikähtäneenä lähtiessä juoksemaan. Kiipeät vaaralle, jonka alla on leveä valomeri, järvenselkä. Irti olet silloin arkisista touhuista ja maan tomusta. Nopeana pulppuaa veri suonissasi. Tunnet nuoruuden suurta voimaa ja iloa. Silloin kuulet järven selältä aisakellojen kilinää, kun kirkkoväki siellä ajaa ja hevoset tasaisessa tahdissa hölkkäävät. On pääsiäisaamu. Kirkonkellojen juhlallinen kumahtelu kantautuu korviisi. Ja vaikk'et

ollut aikonutkaan kirkolle asti retkeäsi ulottaa, niin nyt et voi vastustaa kellojen kutsuvaa ääntä, vaan lasket rinnettä alas ja painallat kirkkoa kohden. Kohta olet siellä iloisin ja kiitollisin mielin ylistämässä pääsiäisen ylösnoussutta Herraa.

Toveruus.

»Miksikä tähdet taivahalla noin ovat vieretyksin?
Miksikä ihmiset etsivät toistaan eivätkä viihdy yksin?
Totta ne tahtovat taivaan tähdet loistaa kirkkahammin,
Totta ne tahtovat ihmislapset elää ihanammin?»

Näin runoilija. Ja sananlasku sanoo: »Kaksin aina kaunihimpi.» — »Ei ole ihmisen hyvä yksinänsä olla», kaikui jo maailman alusta ja Jumala teki ihmiselle avun. Tämä apu oli avioliitossa. Mutta muutenkin ihmiset tarvitsevat ja kaipaavat toisiaan lakkaamatta, erikoisesti nuoret ihmiset. Aluksi nuori etsii hyvää ystävää ja toveria. Myöhemmin tämän ystävän pitää olla toiseen sukupuoleen kuuluva ja muuttua elinikäiseksi toveriksi.

Hyviä ystäviä ei voi kenelläkään olla monta. Heprealainen sananlasku sanoo: »Mies, jolla on monta ystävää, saa kipuja kestää, mutta oikea ystävyys on veljeyttä lujempi.» Hyvät ystävät eivät seurustelussaan tarvitse paljon ohjelmaa, heillä on huvia tarpeeksi, kun he vain tapaavat toisensa ja saavat olla toistensa seurassa. Jos ystävyys on puhdasta ja hyvää, niin ystävät antavat toisillensa paljon ja kasvattavat toisiaan monessa suhteessa. Vielä vanhat ja harmaapäät kertovat lämmöllä ja ilolla nuoruutensa ystävistä, joiden muisto kirkastaa heidän elämäniltansa yksinäisiä päiviä.

Ja kun on kysymys nuoren ihmisen iloista ja hu-

veista, silloin toveruus on varsin tärkeä seikka. »Sano minulle, kenen kanssa seurustelet, niin minä sanon sinulle, millainen olet.» Tämä pitää eritoten paikkansa huvitteluun nähden, sillä siinä ei ihmisiä sido toisiinsa mikään muu kuin harrastusten, maun ja mielitekojen yhtäläisyys. Työpaikalla emme useinkaan itse voi mitään vaikuttaa seuraamme, mutta huveihin mennessämme ja vapaa-aikoja viettäessämme voimme. Toverien valinnassa on siksi oltava hyvin varovaisia ja vaativia. Niiden parissahan on mennyt monen tytön siveys, monen pojan kunto ja raittius. Mutta eihän aina voi ympäristöstään karata, sanotaan, onhan oman kylän nuorison harrastuksiin ainakin jossain määrin otettava osaa. Niin on tehtävä. Mutta silloin on, jollei tuo seura ole kaikin puolin hyvää, karaistava itsensä ja koetettava heidänkin huonoon ilmapiiriinsä viedä suolaa ja voimaa.

Urheilu.

Etsittäviä huveja ovat urheilu, voimistelu, monenlaiset urheiluleikit ym. ruumiillista kuntoa edistävät puuhat.

Urheilua harjoitetaan tavallisesti hyvin vähän yksin ollen. Se vaatii toisten kannustusta ja innostusta. Siinä tarvitaan määrättyjen tulosten saavuttamista ja ennen kaikkea kilpailua, ennenkuin sitä säännöllisesti jatketaan. Urheilun puolesta ei minun tarvitse kovin monisanainen olla, sillä sehän on nyt muotiasia.

Valitettavasti on urheilulla nurjat puolensa niinkuin kaikilla hyvillä asioilla. Eräässä pitäjässä matkustaessani kertoi leikillinen kyytimieheni seudun suuresta urheiluharrastuksesta. Hän sanoi eräänäkin kesäisenä arkiaamuna ajaneensa kylän läpi ja näh-

neensä ihmeekseen, että kylän nuoret miehet olivat jotenkin kaikki kentällä hyppäämässä ja juoksemassa. Ja hän päätti kertomuksensa tähän tapaan: Jos ne vain samalla tavalla jatkavat, niin kyllä ne pian loikkaavat leukansa naulaan; moni talo jo menee taaksepäin, siitä tulee leivän loppu. — Urheilu kuuluu nuorille. Paljon tarvitaankin vielä työtä, ennenkuin edes kaikkien nuorten miesten hartiat suoristuvat ja Jumalan kuvat alkavat käydä pää pystyssä. Mutta jos liiallisen urheiluinnostuksen tähden jokapäiväiset velvollisuudet jäävät tekemättä tai tulevat huonosti hoidetuiksi, niin saakaamme olympialaismainetta vaikka vielä enemmän kuin olemme saaneet, niin ei siitä leipä lisäänny Suomen kansalle eikä lopulta kovin paljon muutakaan siunausta tule. Pokaaleilla ja kunniamerkeillä, »hei, hei»- ja »eläköön»-huudoilla ei kansa elä. Kun me kehoitamme nuorisoa urheilemaan ja siitä terveellistä huvia itselleen löytämään, niin me samalla teroitamme, että urheilua on harrastettava sellaisessa muodossa, että suuret joukotkin voisivat ottaa osaa siihen, niin ettei se jäisi vain harvojen kilpailuksi pisteistä ja ennätyksistä. Ja siihen sopivia urheilulajeja ja urheiluleikkejä on meillä tarpeeksi, kun ne vain otetaan yleiseen käytäntöön. Esim. monet palloleikit ovat aivan erinomaisia. Yksinkertaisetkin voivat olla niissä mukana tarvitsematta jäädä syrjästä kurkottelemaan, niinkuin tapahtuu yksityisten kilpasankarien treenauksissa, jotka eivät enää ole mitään huvia, vaan jotka väsyttävät sekä harjoittajansa että katsojansa.

Oikeiden huvipaikkojen ohjelmiin eivät kuulu rumat puheet ja voimasanat. Urheilustakin, ennenkuin se on kaikin puolin terveellistä, on karsittava »perkeleet» pois. Silloin siinä voivat olla mukana nekin nuo-

ret, joille »henki on enemmän kuin ruumis», ja jotka eivät viihdy kiroilevassa joukossa. Nykyisin nim. valitetaan, että urheilunuoriso hyvin vähän piittaa hengen kehityksestä ja aatteelliset harrastukset ovat heille vieraita.

Mutta mielestämme ei riitä vielä sekään, että urheilijan käytöstä ja puhetapaa sievistellään. Itse urheiluseurojen ohjelmaakin olisi sikäli laajennettava, ettei se sisältäisi pelkkää »pisteiden» tavoittelua. Eihän urheilun lopullinen tarkoitus voi olla pelkästään se, että toisista saataisiin hyviä pituushyppääjiä, toisista korkeushyppääjiä, kolmansista 100 metrin juoksijoita, neljänsistä kiekonheittäjiä jne., tuollaisia vain määrätyille aloille pystyviä huippusaavutusten tavoittelijoita; vaan päämääränä lienee kansan yleinen ruumiillinen kehittäminen kestämään ponnistuksia ja suojaamaan terveyttä. »Pisteiden» tavoittelulla ei voida vetää mukaan kaikkia. Urheiluseurojen ohjelmissa olisi mielestämme suotava suurempi sija kaikenlaisille laulu- ja palloleikeille sekä peleille. Ne vetäisivät varmasti mukaan paljon sellaista ainesta, joka nyt pysyttelee kokonaan syrjässä urheilun parista. Jos edelleen urheiluseurat saataisiin omistamaan jokaisessa toimintamuodossa ja jokaisessa tilaisuudessa näkyvä aatteellinen henki, silloin nähdäkseni urheiluseurat pystyisivät entistä monin kerroin voimakkaampaan kansan yleiseen kasvatustyöhön, silloin ei vakavimmillakaan ihmisillä olisi niitä vastaan valittamista.

Huvimatkat.

Allekirjoittaneen nuoruuden muistoista astuvat usein esiin huvimatkat. Ei meillä ollut polkupyöriä

eikä autoja, vaan jalkapatikassa kuljimme sangen pitkiä matkoja. Olimme kovin onnellisia, kun monena kesänä perätysten pääsimme 5—6 päivän matkalle pitäjän syrjäkyliin ja naapuripitäjiin. Millä touhulla valmistimmekaan noita matkoja! Marssin raikuessa lähdimme reput selässä liikkeelle viimeisestä talosta. Vähänkin huomattavilla paikoilla, koskien ja järvien rannoilla kaikuivat isänmaalliset laulumme. Naapuripitäjän kirkon pihalla veisattiin suvivirsi. Ja kun väsymys pyrki saavuttamaan, koetimme iloisella marssin sävelellä tai sopivalla laululeikillä norjistaa kankeita raajojamme. Tällainen matkue oli siihen aikaan syrjäkylässä hyvin harvinainen. Koko kylä kertyi meitä katsomaan ja yötiloja talojen aitoissa meille kilvan tarjottiin. Hyvinä ystävinä erosimme yöpaikoista. Siellä syntyi rakkautta kansaan ja halua tehdä jotakin sen kanssa ja sen hyväksi.

Sateen sattuessa neitosten kansallispukujen värit menivät kokonaan sekaisin ja matkaeväät liukenivat melkein olemattomiin. Mutta silloin ritarit olivat kekseliäitä: ahkerasti viljeltiin huumorin lahjaa ja käytännöllisiäkin keinoja keksittiin pulasta pääsemiseksi. Ja kun aurinkokin kohta paistoi täydeltä terältä, niin pian siinä unohtuivat pienet harmit ja riemu puhkesi värikkäisiin kukkiin.

Kotiin tultua olivat usein kyllä jalat kankeina, mutta pää oli täynnä uusia ajatuksia ja muistissa paljon hyvää ja kaunista, niin että seuraavan kesän retkeä jo ryhdyttiin suunnittelemaan.

Kun joskus tapaan senaikuisia huvimatkatovereita, kuudenkymmenen korvilla olevia emäntiä, ruustinnoja, koulurehtoreita, opettajia ym., niin entisten huvimatkojen tunnuslauseet ovat ensimmäisiä huulilla ja nuoruu-

den lämpöisissä muistoissa pian unohdetaan nykyisen elämän huolet ja painot.

Meistä tuntuu, ettei nykyajan nuorilla ole ollenkaan niin hauskaa. Paljonhan ne hauskuudestansa puhuvat, vieläpä sitä on paljonkin, mutta se kulkee filmin nopeudella ja siitä jäävät jäljelle vain kipeät silmät. Kun kaikki paikat sivuutetaan polkupyörän tai auton kiireisellä ajolla, niin ei kotiin tultua osata isälle ja äidille sanoa muuta kuin lyhyesti: »kyllä oli hauska matka», ja huomenna on jo kaikki unohtunut. Minä sanoisin nykyajan nuorille: Järjestäkää lomanne niin, että hyvien toverienne kanssa voitte tehdä kesällä viikon huvimatkan kauniiseen, mutta niin syrjäiseen seutuun kuin mahdollista. Kun sen makuun pääsee, ei ensimmäinen retkenne jää viimeiseksi. Niistä saatte paljon huvia ja kauan niitä kaivaten muistelette.

Nyt pyydän teitä mukaani *kalaretkelle*, sillä se oli entisajan nuorille hyvin tärkeänä kesäisenä huviohjelmana. Valitettavasti ei meillä aina ollut tilaisuutta siihen muulloin kuin sunnuntaina, ja se herätti pahaaverta vanhemmissa ja muissa uskonnollisissa ystävissämme. Mutta me lupasimme siellä luonnon suuressa kirkossa muistaa myöskin Jumalaa ja pitää hartaushetkenkin kirkonmenojen aikana. Tytöillä oli touhua eväiden laittamisessa ja pojilla kalastusvehkeiden kuntoonpanossa. Ja niin sitä lähdettiin lauantai-iltana monen parin soutaessa. Saareen päästyä oli ensimmäisenä kiireenä yöpaikkojen järjestäminen. Tytöille useimmiten saatiin kalamaja, mutta pojat saivat yöpyä kalliolle. Illallisen ääressä oli hauskaa, ja sitten heti viemään verkot ja koukut vesille. Nukkumisesta ei ollut paljon puhetta — eihän ihminen siinä iässä aina unesta perusta, ja aamulla oli kuitenkin noustava kil-

paa auringon kanssa ongelle. Aikaisilla aamutunneilla on matkalla sydänmaan järvellä oma tenhonsa, kun vain korvat, silmät ja sydän ovat auki. Puuhaa riitti sitten »rantakalan» keitossa. Siinä tahtoi monasti toteutua: »mitä useampi kokki, sen huonompi soppa». Mutta se oli yhtä hauskaa. Kalasoppa vaatii sitten suloisen levon rantakalliolla, jossa runoillaan ja haaveillaan ja pohditaan elämän ihmeitä. Mutta nythän muistammekin jo olevan kirkkoajan ja kohta kaikuvat sydämen pohjasta »Herraa hyvää kiittäkää», »Kellot kaikuu, kellot temppelin» ym. mielialaan sopivat laulut. Iltapäivällä juodaan kirkkokahvit, syödään sopan tähteet ja kun on hetkinen laulettu ja muutamia reippaita leikkejä leikitty, niin alkaakin jo tulla kiire kotiin, jonne saavuttua ollaan yksimielisiä siitä, että kalamatka oli erittäin hauska.

Tai saavutteko vielä kotikyläni *juhannuskokolle?* Muutamina juhannuksen edellisinä iltoina on jo oltu joukolla kokoomassa risuja ja ostettu kauppiaalta yhteisesti pari tervatynnyriä kokkoa varten. Kun aattoillan askareet on tehty ja sitä ennen jo pihat ja tuvat koivuilla kauniiksi koristettu sekä juhannus-saunassa käyty, niin onkin jo kiire kokolle. Kun Matti-myöhäisetkin ovat saapuneet, niin pian leimuaa kokko täydessä tulessa, ja nykyajankin nuoret tietävät, mikä tenhovoima juhannustulella on ja miten ihmeellinen juhlatunne sitä katsellessa sielussa liikkuu. Kun kaikki on hiillokselle palanut, tuijotellaan jonkun aikaa siihen, mutta pian herätään näistä haaveista ja ryhdytään suorittamaan muuta ohjelmaa. Sen ei tarvitse olla monimutkaista eikä jännittävää. Joku pitää puheen nuoruudelle, toinen lausuu runon ja yhteisesti lauletaan »Olet maamme armahin». Sitten kiireesti

»leskeä juoksemaan» tai »viides pyörä vaunussa», leikitään joku kaunis piirileikki ja ainakin yksi »vedä verkaa, kudo sarkaa» — ja sitten nopeasti kotiin edes vähän nukkumaan, ettei päivällä kirkossa vain torkuttaisi. Sellainen juhannusyö on kiehtova, tuntuu kuin olisi keijukaisia joka pensaassa kertaamassa piirilaulun sanoja »hih, hei, sen tuuli vei». Kaunis, hiljaa huojuva ruispeltokin on nyt hymyilevämpi kuin muulloin, sitä täytyy hetkinen ihailla ja kuunnella ruisrääkkää, jonka senkin tekee mieli yhtyä lauluun »hih, hei, sen tuuli vei».

Seurat.

Eivät nykyajan nuoret jouda tällaisia enemmän tai vähemmän yksityisiä huvitilaisuuksia järjestämään. »Meillähän on yhdistyksiä ja seuroja, jotka vievät meiltä kaiken ajan ja siellä me saamme huvitella tarpeeksi.» Se on totta ja siitäkin on vähän puhuttava.

Meidän nuoruudessamme ei ollut paljon yhdistyksiä. Nuorisoseuroja ei paljon tunnettukaan. Vain raittiusseurat olivat meidän yhdistyksiämme. Ja niistä me saimme paljon huvia, vaikka vähän toisella tavalla kuin ylimalkaan nykyaikana. Nykyisin kuulee usein sanottavan: »Meidän kylässä ei saada edes huveja toimeen, ei yhtäkään näytelmää voida esittää, kun ei ole mitään yhdistystä.» Yhdistyksiä siis ajatellaan pelkästään huvien järjestäjiksi. Kun seurat usein tälle väärälle perustalle muodostetaan ja kun se otetaan melkein ainoaksi päämääräksi, ei ole ihmettelemistä, jos niiden näyttelemis- ja tanssivimmaa ei saada mitenkään kohtuuden rajoihin. Me perustimme seuramme itseämme sen kautta varjellaksemme ja toisia auttaaksemme. Tästä itsekasvatus- ja palvelustyöstä me löy-

simme myöskin huvimme. Ei tullut tanssi kysymykseen Kymenlaakson pitäjien yhdistysten iltamissa ja juhlissa, useimmissa ei edes piirileikkikään. Sitä sallittiin korkeintaan jollakin huvimatkalla. Ja kuitenkin me olimme kovasti kiintyneet seuroihimme. Nuori mieli sai niistäkin tarpeeksi huvia.

Harrastukset ja vaatimukset ovat nyt kokonaan toisenlaiset kuin silloin, ja aikaansa täytyy vanhankin koettaa ymmärtää ja siihen oikealla tavalla suhtautua, vaikk'ei kaikelle voikaan siunaustaan antaa.

Minä säälin yksinäisiä nuoria. He saattavat monesta pahasta varjeltua, mutta paljon heiltä puuttuu, ja heidän särmänsä ja kulmansa, joita vain toiset nuoret pystyvät hiomaan pois, jäävät heille. Nuoren ihmisen täytyy ottaa osaa aikansa hyviin pyrintöihin, hänen täytyy kantaa kortensa yhteistyöhön, millä nimellä ja missä muodossa sellaista paikkakunnalla esiintyykin. Uskonnollisia yhdistyksiä nuoria varten meillä on useanlaisia; tunnen monta nuorta, jotka niihin ovat sielustaan ja sydämestään kiintyneitä eivätkä kotinsa lisäksi juuri muuta huvia kaipaakaan. Iloitsemme heidän onnestaan.

Tunnen monta maallisiinkin seuroihin kuuluvaa, jotka siellä kasvavat ja kehittyvät ja tarvitsemansa huvin löytävät. Iloitsen siitä, että nykyisenä itsekkäänä aikana niinkin paljon nuorten hyväksi yhteistyötä uhrataan ja että nuoret koettavat toisiansa kehittää ja huvittaa. Vieläpä rohkenen lausua iloni siitäkin, että on suoranaista huvittelua varten järjestetty puhdashenkisiä taloja, kun kodit lyövät laimin nuorten kasvatusta ja huvintarvetta niin paljon kuin ne tekevät, sillä on parempi, että nuoret ovat valoisissa saleissa ja

edes jonkinlaisen valvonnan alla, kuin että he pimeissä nurkissa harjoittaisivat kaikenlaista raakuutta.

Kotiopintokerhon hauskuus.

Voidaanko kotiopintotyöstä puhua huvitteluna ja ilonpitona? kuulen kummastuneita kysymyksiä. Eikö kotiopintokerho tarkoita vakavaa opiskelua, joka on kaukana huvista?

Pyydän lukijaa tulemaan kanssani kylään, missä toimii kotiopintokerho. Siellä ei remuta. Mutta sinä näet iloisia silmiä kaikkialla. Seuratkaamme asiain menoa. Kerholaiset laulavat aluksi isänmaallisen laulun. Siinä jo kuulet heidän innostuksensa voiman, sillä tuo laulu ei ole mitään hiljaista mukana-hyräämistä, josta joidenkuiden johtoon pyrkivien äänet kimeämpinä ja voimakkaampina erottuisivat. Siinä ovat kaikki sydämestään mukana, sillä heillä on iloa.

Heti laulun päätyttyä astuu yksi joukosta toisten eteen ja ryhtyy esittämään mietteitään talonväen käytöksestä silloin, kun talossa on vieraita — kerhossa luetaan nim. »Nuorison käytöstä». Hän yrittää panna parhaansa tähän esitykseensä, sillä ovathan häntä kuulemassa hänen toverinsa, joista monet jo ovat pitäneet esityksensä ja joista toiset vuorollaan joutuvat hänen asemaansa. Heidän arvostelunsa kannustaa häntä siksi ponnistamaan voimansa ja kokoamaan ajatuksensa mahdollisimman selviksi. Ja kuulijain mielenkiinto on myös täysin elävä. He tuntevat esiintymisen vaikeudet omasta kokemuksestaan ja siksi he ovat myötätuntoisia arvostelijoita. He eivät puhujan kielen joskus kompastuessa, purskahda pilkalliseen

nauruun, vaan hymyilevät veitikkamaisesti ja melkein rohkaisevasti: sattuuhan sitä nyt sellaista.

Puhujan lopetettua esityksensä astuu tähän kokoukseen valittu puheenjohtaja paikalleen ja niin alkaa keskustelu kotona luetun kirjan luvun ja nyt juuri kuullun esityksen johdosta. Kerholaiset ovat jo tottuneet näihin yhteisiin kokouksiin ja toistensa seuraan, ettei heidän tarvitse kainostella. Heti pyydetään monia puheenvuoroja. Iloisesti käy keskustelu. Väliin tartutaan toisten ajatuksiin ja sanoihin kiinni hyvin hanakasti, erilaisia mielipiteitä puolustellaan suurella lämmöllä — mutta ei erehdytä vastustajia halventamaan, väittely ei muutu riidaksi. Ja kun joku on osannut sanoa jotakin oikein paikalleen osuvaa ja terävää, hän saa osakseen hyväksyvää liikehtimistä joka taholta. Kaikkialla on hauskaa. Ja kun lopuksi on laulettu reippaasti, lähtevät lukijat kotiinsa, edelleen innokkaasti keskustellen matkatoveriensa kanssa. Ja saamme olla varmoja siitä, että vaikka matkotoveruksina on tyttöjä ja poikia, heidän keskustelunsa ei muutu nauruntirskunnaksi sopimattomien vitsien ja sukkeluuksien johdosta, sillä heillä on yllin kyllin hyviä keskustelun aiheita. He saattavat iloisesti nauraa remahduttaa, sillä juuri käytöksen alalla on tietysti jokainen nähnyt niin paljon kaikenlaista omassa ympäristössään, että naurua, viattoman naurun aiheita heillä on loppumattomasti, kun he vain rupeavat niitä muistelemaan. Ja tämä matkan varrella suoritettu keskustelukin yhä syventää heidän käsitystään hyvän käytöksen arvosta ja painaa vastaisen varalle heidän mieleensä monta tärkeää seikkaa.

Myönnät kernaasti, että kerhotyö on hauskaa. Mutta se johtuu siitä, sanot, että sattui luettavana ole-

maan kaikkia niin läheltä koskeva kirja kuin »Nuorison käytös». Jos luetaan jotakin muuta ainetta, niin ei suinkaan voida samaa iloa ylläpitää.

Siinä erehdyt täydellisesti. Tuhannet kotiopintolaiset voivat vakuuttaa sinulle toista. Ihmisen uteliaisuus ja ihmisen tiedonhalu on rajaton. Samoin ihmisen kyky oppia uutta on äärettömän suuri. Luettakoon kerhossa mitä ainetta tahansa, sillä on aina mielenkiintoa. Ja keskustelu asiasta, se se vasta on hauskaa. Jos me vain luemme, niin lukemamme asiat pysyvät ikäänkuin meidän ulkopuolellamme. Mutta kun me otamme osaa keskusteluun, niin siinä meidän täytyy omintakeisesti selittää ajatuksemme toisille, asian, josta puhumme, täytyy muodostua osaksi meidän ajatuksistamme ja sillä tavalla se jää pysyvästi muistiimme. Vaikka esittämämme tieto on kirjasta kotoisin, niin esittäessämme sitä toisille me lisäämme siihen jotakin omasta ajatusmaailmastamme, me puhumme sen omana tietonamme. Ja kun me näin huomaamme omistavamme tuon tiedon, joka vielä äsken oli kirjassa, joka oli vierasta meille, niin se tuottaa meille sanomatonta iloa. Meistä on erittäin hauskaa keskustella näistä asioista toisten kanssa, sillä ne ovat meille uusia ja uutuudellaan ne viehättävät meitä. Siksi on kotiopintokerhon keskustelukokous aina mielenkiintoinen, aina jännittävä ja hauska, siksi siellä aina kasvot innosta hehkuvat ja silmät loistavat.

Jokaiselle tavallisilla henkisillä lahjoilla varustetulle ihmiselle tarjoaa siten kotiopintotyö, kerhotyö, hauskuutta ja iloa — puhumattakaan siellä hankittujen tietojen tuottamasta hyödystä, mikä on myöskin ilon aihe.

Koti ja nuorten ilot.

»Puolet maailman kurjuudesta häviäisi, jos kodeissa olisi runsaasti iloa.»

Kaikissa Kotikasvatusyhdistyksen esitelmissä ja kirjoissa tullaan lopulta siihen, että ruikuttelu jokaiseen kasvatusvaikeuteen nähden on jätettävä pois. Työ on kaikkina aikoina nostanut ihmiskuntaa ja nostaa vielä nytkin. Se vain voi Suomenkin nuorison nostaa. Mutta työtä nuorison parantamisen hyväksi ei saa kovin paljon vaatia muilta eikä yhteiskunnalta — nuorison huvikysymykseenkin nähden on alettava kodista.

Minulla on aikoinaan ollut onni kirjoittaa kirja »Leikki kasvatuksen palveluksessa», jossa olen kosketellut etupäässä lapsimaailmaa ja leikin suhdetta heihin. Nyt on kysymys aikuisten nuorten huveista, mutta sittenkin omistan tässä aluksi hetkisen lasten iloille ja huveille, koska ne ovat eräänlaisena pohjana nuorten leikeille ja huveille.

Jean Paul sanoo: »Pyyhkikää lasten kyyneleet. Pitkällinen sade on kukille vahingollinen. Lapset viihtyvät aina vanhempien kasvojen paisteessa. Onko lapsesi almanakassa useita auringonpaisteisia päiviä?»

Lapset eivät vaadi paljon. He odottavat meiltä iloista, ystävällistä sanaa, vähän laulua, vähän leikkiä ja opastusta työhön — leikkimällä. Pääasia on, että lapset näkevät, kuinka vanhemmat ottavat osaa heidän iloihinsa. Siitä leikit saavat arvoa ja lapset viihtyvät entistä paremmin niiden parissa.

Mielikuvitus on suuri Jumalan lahja. Sitä on kaikilla terveillä lapsilla. Ja jos lapsia koetetaan ymmärtää, niin mielikuvitus kehittyy suuremmoisesti. Silloin ei tarvita paljon leikkikaluja: kävyt kelpaavat leh-

miksi, puupalikat autoiksi ja paperista leikattujen esineiden kanssa voi järjestää minkälaisia aikaihmisten toimituksia hyvänsä. Kerronpa pienen jutun rasavillistä pojasta, joka piti kodissaan aika elämää. Isä huusi: — Olehan hiljaa, poika! — Enhän minä sinua häiritsekään, vastaa poika, tässähän hyppää neljä pillastunutta hevosta. — Viisas isä sanoi silloin: — Vai niin, sitä en huomannut. No hypätköön nyt sitten vähän aikaa.

Tyhmä isä vain olisi ruvennut kyselemään, missä ne neljä hevosta olivat, ja pilannut sillä koko leikin.

Pianhan se lapsen kuvittelu saa pahoja kolahduksia ja hän lakkaa niistä. Mutta surullista on, jos tätä aikaa seuraa välinpitämättömyyden ja tylsyyden kausi. Lapsen mielikuvituksen kääntymistä varhaisnuoruuden. vaarallisina ikävuosina oikeihin uomiin olisi vanhempien, opettajien ym. huolella valvottava. Ei olisi jätettävä nuorten ajatuksia pelkästään sen varaan, mitä sattuman tuomat toverit antavat. Jos milloin, niin juuri tällä iällä tarvittaisiin, jotta estettäisiin mielikuvitus askartelemasta vaarallisilla teillä, hyvää kirjallisuutta, ennen kaikkea oikeita elämäntaistelusta, sankariteoista ja sankarimielestä kertovia kirjoja. Niistä nuoret löytäisivät huvia ja saisivat samalla itselleen tavoiteltavia esikuvia ja terveitä elämänkäsityksiä ja mielikuvia. Mutta myöskin täysi-ikäisten nuorten mielikuvaelämästä on pidettävä huolta, niin että sekin askartelisi kaikessa hyvässä ja jalossa sekä huveihin että työhön nähden.

Olen erikoisesti tahtonut alleviivata mielikuvituksen tärkeyttä ja siksi olen tämän esitykseni kodin tehtävistä nuorten iloihin nähden aloittanut lapsista, koska siinä iässä mielikuvitus on vilkkaimmillaan ja

koska silloin kehitetty mielikuvamaailma on perustana myöskin nuoruusajan elämälle.

Yhtä painavasti tahtoisin tuoda esille toisen seikan, jolla kodit voivat vaikuttaa lasten ja nuorten huveihin. Ja se on se, että mitä enemmän lapsen sieluun ehditään kylvää hyvää, sitä vähemmän sinne mahtuu pahaa, mitä enemmän lapsi viihtyy leikeissään, sitä vähemmän hän ehtii pahaan työhön. Sama on aikuisen nuoren laita. Olkoon häneen nähden sääntönä: ahkera velvollisuuksien täyttäminen ensin, oikeaa iloa ja huvia väliaikana — silloin ei keritä pahaa miettiä, vielä vähemmän sitä tehdä.

Lasten ilot ja leikit saavat ymmärtämystä osakseen useimpien kasvattajien taholta. Onhan lasten leikkiminen niin luonnollista, sanotaan, vaikka sitten monesti epäviisaalla menettelyllä paljon rikotaankin lasten riemun ja ilon tarvetta vastaan. Ja minä tahtoisin vielä kerran vakuuttaa, että tässä asiassa nuoretkin ovat lapsia, vaikkakin aikuisia lapsia.

Lapsi kaipaa iloa vaistomaisesti, nuori taas enemmän harkitusti, itsetietoisesti. Se ei kuitenkaan tee nuorten huvin tarvetta vähemmän oleelliseksi. Se on niin voimakas, se on niin kokonaan heidän olemuksensa täyttävä, että on hyödytöntä ruveta sitä tukahduttamaan ja nuoria sen vuoksi pakkopaitaan pukemaan. Pakko kasvattaa useimmissa uhmamielisyyttä. Ennemmin tai myöhemmin he joka tapauksessa katkaisevat kahleensa ja sellaiset tavallisesti syöksyvät sitten suin päin huvitusten virtaan — ja silloin on usein kaikki mennyttä. »Ei ilo vaan ilottomuus on hurjistelun äiti», sanoo Nietzsche. Älkäämme siis epäviisaasti tukkiko nuorisomme pursuavaa huvin halua, vaan koettakaamme ohjata se oikeisiin uomiin, niin että se huvi-

raivosta muuttuisi terveeksi, vaihtelua tuovaksi iloksi, josta jälleen tekee mieli hedelmälliseen työhön; joka ei kuluta työssä tarvittavia voimia liiaksi, vaan niitä virkistää. Huvi tulee siten palvelemaan työtä ja ihmisen pyrkimyksiä, kuten tulee ollakin, eikä anasta itselleen pääsijaa nuorten elämässä.

Kuri olla pitää, mutta vapaus myös. Jokapäiväinen elämä kodissa ei saa olla pelkkää raadantaa leivän tähden. Lapsilla ja nuorilla täytyy olla myöskin lepoaikansa, myöskin iloitsemisen ja huvittelemisen aika.

Sydänmaalaisen äidin kirjoitus nuoruutensa kodista.

»Kouluaika loppui niin pian. Alkoi hiljainen kotielämä. Useat toverini ottivat osaa nuorten huveihin. He tanssivat, kertoivat siitä minulle ja kutsuivat mukaan. Innostuin silloin minäkin ja lupasin mennä, mutta meno jäi tavallisesti. Sattui käsiin joku mielenkiintoinen kirja tai oli valmistumaisillaan kudin tai ompelutyö. Eikä muutenkaan hennonnut lähteä miellyttävästä kodista pimeään iltaan. Kesällä taas työn päätyttyä istutettiin puita ja pensaita, kylvettiin, kitkettiin, kasteltiin. Katseltiin ja vertailtiin edellisvuosien istutusten kasvuakin. Kylän tanssit jäivät täten omaan arvoonsa, kun luonto tarjosi niin monta nähtävää ja tehtävää. Voi miten iloisia me olimme niihin aikoihin. Laulu ja nauru vuorotteli puuhaillessamme. Äiti oli kaikessa mukana. Ja luulen, että hänestä säteili se voima, joka kiinnitti nuoret kotiin. Palvelijat viihtyivät meillä myöskin ja olivat aina vapaaehtoisesti näissä ylimääräisissä kaunistustöissä.

Syksy- ja talvi-iltain huvituksista muistan vanhempien kertomukset omasta elämästään ja vanhanaikaiset laulut, joita he lauloivat. Myöskin luimme paljon ääneen. »Välskärin kertomukset» käytiin lävitse eräänä talvikautena. Isä varsin oli niin innostunut, että käski minun laittaa työni pois, jotta kuultaisiin, »kuinka sitten kävi». Äiti tuli joskus niin sotaiseksi, että lupasi viskoa meitä pienillä kivillä, jollemme pääse siitä muuten irti, mutta viskomatta sentään jäi.

Kotikyläni nuorison harrastukset olivat siihen aikaan kaikkea muuta kuin kehuttavia. Luulen, että juuri sen vuoksi äitini erikoisemmin koetti pitää meitä nuoria erillään nurkkatansseista y.m. Jos me joskus intoilimme, että tansseihin pitää päästä, niin saimme luvan siinä tuokiossa tanssia suuren pirtin lattialla vaikka

»engelskaa» ja »kahdeksaista», joita vanhemmat ihmiset joskus näyttivät. Ja niin sanomattoman hauska oli jyrytä oikein mielin määrin.

Jonkun kerran vuodessa, tavallisesti lasten nimi- ja syntymäpäivinä, kokoontui kylän nuoria meille leikkimään. Äiti ja isä olivat koko ajan pirtissä. Muuten oli omituista, että rajuimmat ja rivoiksi tunnetut nuorukaiset jättivät kaksimieliset sukkeluutensa käyttämättä ja tyytyivät leikkimään yhtä lapsekkaina kuin muutkin. Vaikuttikohan oikeamielisten, vakavien, joskin nuorten ilonkaipuun ymmärtävien vanhempien ihmisten läsnäolo sydänmaan poikien käytökseen heidän itsensä huomaamatta, vai mikä siinä oli?

Sellaista, kun olen kertonut, oli lapsuuskotini elämä. Työtä tehtiin innolla. Välillä huviteltiinkin. Laulu sai kaikua vapaasti. Yhteisiä harrastuksia oli vanhemmilla ja meillä nuorilla. Äiti ja isä olivat kunnioitettavia, arvovaltaisia henkilöitä, joiden tahto oli kodin laki. Mutta samalla he olivat ystäviä, joille pelotta voi puhua huolensa. Tietysti oli epäsointujakin, tuli erheitäkin, mutta yleensä oli elämä niin herttaista.

Kun myöhemmin olojen pakosta jouduin toisiin koteihin, ja näin, miten syvä kuilu monestikin erotti aikuiset lapset ja vanhemmat toisistaan, kun näin, miten vanhemmat korkeudestaan tuomitsivat nuortensa ilon etsinnän, antamatta mitään sijalle, niin en ihmettele, että kypsymätön nuoriso etsi iloa sieltä, jossa sitä ei ole.

Kun nyt katselen omaa lapsiparveani, toivon sydämestäni, että voisin heidät kiinnittää rakkauden siteillä itseeni jo pieninä. Kunpa voisin saavuttaa heidän luottamuksensa niin varmasti, että koti olisi heille suloisin paikka sittenkin, kun nuoruuden levottomat ajat saapuvat! Kunpa voisin opettaa heitä rakastamaan kaikkea hyvää ja jaloa, niin että he etsisivät nuoruudelle kuuluvaa iloa valon lähteiltä ja pyrkisivät kehittämään itseään kunnollisiksi, velvollisuutensa täyttäviksi kansalaisiksi, eksymättä kulkemaan alhaisia pimeyden teitä!

Heikot ovat ihmisvoimat ja helposti voin epäonnistua pyrkimyksissäni. Mutta rukoilla voin lasteni kanssa ja heidän edestään. Onhan kaikkeuden valtias luvannut kuulla kaikkia, jotka rukouksessa Hänelle asiansa puhuvat.»

Huvien ohjaaminen käytännössä.

Edellä juuri kuvatun kodin menettely oli huvien ohjaamiskysymyksessä yksinkertaista ja tehokasta. Kun me tässä luvussa edelleen lyhyesti tätä asiaa käsittelemme, koetamme pysyä samalla pohjalla ja antaa

vain joitakin uusia viittauksia ryhtymättä perusteellisesti selostamaan kaikkia mahdollisia menettelytapoja, koska sitä ei salli tämän kirjan suppea ala, ja koska monia huvien valitsemista ja ohjaamista koskevia seikkoja on käsitelty toisessa yhteydessä.

1. *Ruumiillinen virkistys ja lepo.*

Raskaan päivätyön jälkeen on ruumiillinen virkistys ja lepo nuorille usein sangen mieluista ja he ovat sellaisesta kiitollisia vanhemmille. Helpottakaa siis joskus työvaatimuksia ja antakaa nuorelle ylimääräinen nukkuma-aika, mutta varokaamme tekemästä sitä usein, ettemme heistä kasvattaisi vaativia laiskureita. Huvitilaisuuksien perästä ei sellainen saisi tulla kysymykseen kuin aivan poikkeustapauksissa, sillä nuorten täytyy oppia pitämään huvittelua työn lomassa saatuna virkistyksenä, josta ilman lisälepoa on oltava kiitollisia ja joka on korvattava iloisella velvollisuuksien täyttämisellä. Ei ole mitään sen ikävämpää näkyä, kuin jos nuoret ihmiset nukkuvat keskellä kirkasta päivää — olkoon se vaikka sunnuntaikin — yökauden huvittelun perästä.

2. *Hiljaiset hetket.*

Jospa me silloin tällöin saisimme nuoremme hiljentymään, saisimme heidät pyhänä kanssamme istumaan puutarhakeinuun tai pellon vierellä olevalle kallion kielekkeelle! Rauhallinen luonnosta nauttiminen ja hiljainen juttelu on joskus tarpeellista ja meidän pitäisi saada nuorisomme ymmärtämään sellainen tilaisuus suureksi nautinnon hetkeksi, jota tekee mieli usein etsiä.

Tai kun joskus talonpoikaispirtissä äiti poikinensa viettää hämärätuntia ja kertoo heille elämästään ja

rikkaista kokemuksistaan, niin sivullinenkin, joka sattuu läsnä olemaan, tuntee miten suuri juhlahetki on nuorille ja kuinka sydämet löytävät toisensa. Vielä äidin haudalla sellaisia elämän juhlahetkiä muistellaan.

3. *Ääneen lukeminen.*

Minulle on jäänyt perin hauskoja muistoja ajoilta, jolloin kiertokoulunopettajana liikuin syntymäpitäjäni kaikissa kylissä. Suuressa perheen pirtissä oltiin tavallisesti talvi-illoin kaikin koossa. Pärevalkean valossa ja ristikkotulen ääressä naiset karttasivat ja kehräsivät, miehet tekivät koreja ja kauhoja ja joku luki ääneen kirjaa, joka siihen aikaan vielä oli verrattain harvinainen. Saattoihan joku ukko ärähtää: no kaikkea lorua ne panevat kirjoihin, mutta nuoret kuuntelivat pelkkänä korvana. Silloin ei ollut kenelläkään kiirettä kujille.

Ajat ovat siitä paljon muuttuneet, mutta luistaa se luku sähkövalonkin ääressä eikä nyt ole puutetta kirjoista. Tosin nyt monin seuduin perheen kaikilla jäsenillä alkaa olla kiireensä ja menonsa, mutta eiköhän olisi onnellista, jos edes kerran viikossa kokoonnuttaisiin kodin lukuseuraan. Luettavan kirjan pitäisi olla kiintoisa, mutta samalla sellainen, että se kasvattaisi yhteishenkeä perheen jäsenissä. Kuuntelijoilla olisi samalla erinomainen tilaisuus tehdä käsitöitä, jotka antavat niin rattoisan leiman lukuseuralle. Kun joku kesken kasvuinen vielä palvelisi teetä tarjoilemalla, niin se edelleen lisäisi nuorten hyväätuulta ja kiinnittäisi heitä tähän omaan lukuseuraan.

Missä on useampia tiedonhaluisia nuoria, niin siellä voidaan muutamien kesken jatkaa lukemista myöhempäänkin. Heille ovat varsin suositeltavia tietokirjat,

joita he voivat lukea kotiopintoja ja tutkinnon suorittamista varten. Siinähän voi olla kodin piirissä pienoinen kotiopintokerho.

Vanhemmilla on kaikkeen tähän nähden se velvollisuus, että heidän on hankittava lukemiseen tarvittavat kirjat. Ei riitä se, että kunnan alueelle on saatu lainakirjasto. Nuoriso on totutettava käyttämään sitä hyväkseen. Mutta kotonakin täytyy olla kirjoja, niin että ne jo olemassaolollaan houkuttelisivat nuoria lukemaan. Nuorilla itsellään ei useinkaan ole käytettävänä niin paljon rahaa, että he voisivat kirjoja ostaa. Vanhempien on tässäkin suhteessa hankittava nuorille tilaisuus saada kodin piirissä oikeaa iloa ja huvia.

4. *Laulu, soitto ja leikki.*

Luther sääli sellaista kotia, missä ei voida tai ei tahdota musiikkia harjoittaa ja ymmärtää. Ja köyhähän sellainen koti onkin. Kun suomalainen nuori kansa usein ja varsinkin kotonaan, on vähäpuheista, niin mikä pelastus silloin onkaan laulusta ja soitosta, olkoon että tuollainen vähäpuheinen itse esittää laulua ja soittoa tai sitä hartaasti kuuntelee. Silloin ei tule ikävä. »Laulu syömmet aukaisee», sanotaan. Ja jos kodissa laulua ja soittoa paljon viljellään, niin luulenpa, ettei siellä nuoren sydän kovinkaan helposti pääse jäätymään. Ennen vaatimattomissa oloissa virsikantelekin oli hyvänä apuna. Väkirikkaissa taloissa kotipuolessani soiteltiin niillä kaksi- jopa neliäänisestikin, ja sellaisesta taidosta olivat vanhat kuin nuoretkin hyvin mielissään ja sellaisen kuulemisesta hyvin huvitettuja. Harmoonit ja pianot eivät ole joka kodin ylettyvillä, ja niiden soittaminen onnistuu vain harvoille. Harkit-

takoon siksi tarkoin, mikä kone kannattaa kotiin hankkia. Ja kun se kerran on saatu, niin pidettäköön se sitten ahkerassa käytännössä. »Paha henki pelkää laulua ja soittoa.» Nuoret saavat siitä kiintymystä kotiinsa, heillä on siinä vapaa-ajoiksi tyydytystä tuova harrastuksen esine.

Lauluun ja soittoon on täysin rinnastettavissa leikki. Silloin tällöin riemuitkoot kaikki perheen jäsenet leikin temmellyksessä. Ei siihen tarvita juhlallisia valmistuksia. Jos Pekan pää on toimettomuuden ikävästä painuksissa, jos kaikki vakavat askareet jo on tehty, niin silloin ei muuta kuin nenäliina solmuun ja iso sisko heittää sen Pekalle ja sanoo: laiva on lastattu, ja tuossa tuokiossa on koko perhe kilvan miettimässä sanoja, jotka alkavat i:llä. Tai jos sekään ei vielä saa Pekkaa raiteiltaan, niin äiti sitoo huivin hänen silmilleen, pyöräyttää sokkoa muutaman kerran ja kohta on iloa kattoon asti.

Pyhä mies, joka oli kova pallonpelaaja, sanoi, kun häneltä kysyttiin, mitä hän tekisi, jos kuolema tulisi palloa potkiessa: »Minä vain edelleen potkisin palloa, sillä teen sitä Jumalan kunniaksi.» Meistä eivät monet vastaisi eivätkä tekisi näin, mutta silti olisi meidän lähtemättömästi iskettävä mieleen, että leikki kodissa on ja sen tulee olla eräänlaista jumalanpalvelusta.

5. *Tehtäviä nuorille.*

Heidän itsensä niitä keksittävä.

Laiskuus on kaikkien paheiden äiti, sanotaan, ja totta se onkin, varsinkin nuoriin nähden. Usein voi panna merkille, että huonoissa huveissa näyttelevät pääosia laiskurit ja niiden rinnalla, merkillistä kyllä

— työn orjat. Edelliset tarvitsevat huvia tappaakseen aikaa ja jälkimmäiset keventääkseen huvilla liian raskasta elämänsä kuormaa. Työteliäät ja ilomieliset ihmiset löytävät ylimalkaan kaikesta huvia.

Ettei nuorten tarvitsisi joutilaisuutta tappaakseen ryhtyä pahantekoon, on joutoajoiksi ja loma-ajoiksi kotona keksittävä kaikenlaista puuhaa ja näpertelyä. Siellä täytyisi olla välineet veistotöitä varten, monenlaisia pelejä: tammipeli, shakki jne. Tytöille ovat pelastuksena loppumattomat käsityöt — uusia sellaisia esitetään monenlaisissa käsikirjoissa ja aikakauslehdissä. Miesten askarteluja on vaikeampi keksiä, mutta monissa kuvalehdissä ja joulujulkaisuissa löytyy niitäkin paljon. Ja Kotikasvatusyhdistys on toimittanut kirjasen »Iltapuhteiksi», josta aikuinenkin nuori löytää tehtävää ja iloa moneksi vapaahetkeksi.

Mutta nuorten oma kekseliäisyys tässä on pääasia. Kantakoon isä poikansa eteen vaikka kuinka monta tehtäväkirjaa, niin vähän on niistä sekä vanhempien keksimisistä apua, ellei nuoria itseään ole totutettu sellaiseen puuhaan, elleivät he ole tottuneet itse järjestämään vapaa-aikojensa viettoa ja askartelua sekä puuhailua keksimään. Näpertely- ja askarteluvälineitä, tehtäviä ja leikkejä sisältäviä kirjoja on hankittava — eihän niitä monta olekaan — niin useaan kotiin kuin mahdollista. Mutta nuorten on itsensä opittava niitä viljelemään, ettei vanhemman aina tarvitse olla sormella osoittamassa ja auttamassa, ja heidän on itsensä keksittävä niitä lisää. Kreikkalainen satu kertoo miehestä, joka tahtoi vapauttaa mehiläiset raskaasta meden hankinnasta. Hän leikkasi mehiläisiltä siivet ja kantoi kovasti kukkia niiden pesien luo. Mutta se palvelus ei auttanut: pian kaikki mehiläiset kuolivat. —

Eivät nuoret ihmisetkään menesty ilman omatoimisuutta, eivät tässäkään asiassa.

6. *Perhejuhlat.*

»Lapsemme saavat periä suuria huolia, vaikeita kysymyksiä, ristiriitaisen ja tukalan elämän. — Koettakaamme edes jollakin tavoin kirkastaa heidän nuorta elämäänsä. Avatkaamme ilolle kotimme ja sydämemme. Kootkaamme poikamme, jotka kärtyisä kotielämä ajaa kadulle, ja tyttäremme, joiden on ikävä yksinäisyydessä.» Näin kirjoittaa ranskalainen pappi Wagner. Nämä perhejuhlat pidettäköön ensi sijassa oman väen kesken. Eihän suurissa perheissä voida jokaiseksi syntymä- ja nimipäiväksi kutsua vieraita, mutta oman perheen piirissä pitää niin syntymä- kuin nimipäivienkin olla suuria juhlia. Kartettakoon kaikkea ylellisyyttä, mutta jotakin on uhrattava. Se on talolle lopultakin säästöä, kun siten perhekesteillä korvataan paljon suuremmat kahvilamenot. Mutta ennen kaikkea vallitkoon silloin hilpeä mieli perheen keskuudessa ja hetkeksi edes unohdettakoon elämän surut, murheet jne.

Raamatun kertomuksessa vanhin poika sanoo: Olen niin monta vuotta sinua palvellut, etkä koskaan ole vohlaakaan antanut riemuitakseni ystävieni kanssa. Tämä on oikeutettu ja raskas syytös monelle isälle ja äidille, monelle isännälle ja emännälle.

Nuorten täytyy monessa kodissa olla uupumattomia työjuhtia, joilta oikeatkin ilot ja huvit kielletään. Harvoin he saavat mennä tovereittensa luo ja vielä harvemmin nämä saavat tulla heidän luokseen. Varakkaissa kodeissa sitten joskus kuin pahan omantunnon peitteeksi pidetään suuria nuorten kutsuja, tansseja,

jopa naamiaisia. Ne tuttavapiiristä, jotka vähänkin pystyvät esimerkkiä seuraamaan, koettavat pyrkiä perässä ja vuorostaan järjestää yhtä loistavia juhlia. Sieltä tultua sitten kaikki nuoret kotonaan kertovat, kuinka hienoja leipiä siellä oli, miten loistavat puvut talon tyttärillä, kuinka nuorukaiset juhlien loputtua autoilla saattelivat neitosia kotiin jne. Kun koulunuoriso saa olla tällaisissa huveissa puoleen yöhön asti, niin silloin ovat asiat hullusti. Näistä perhekutsuista täytyy vähempiosaisten pakosta jäädä pois, koska he eivät voi koskaan vastavuoroaan suorittaa. Sota-ajan nousukaselämä on vienyt monta hyvää asiaa nurin, mm. nuorison oikean huvittelun perhepiirissä. Ei kannata sellainen juhliminen kuin tässä on kerrottu. Halvemmaksi sittenkin tulee nuorten viettää iltansa vaikkapa jossakin suurhotellissa. Wagner sanoo: »Ilo ja yksinkertaisuus ovat kaksi vanhaa tuttavaa. Pitäkää yksinkertaisia kemuja ja kutsuja.» Siis perhekutsut vanhaan arvoonsa, mutta pantakoon niiden suhteen toimeen kilpailu yksinkertaisuudessa. Siinä lopulta oikean ilon menestymisen salaisuus.

7. *Kodin ulkopuolella.*

Kun meillä on niin hienoa ja kaunista, on soitot, laulua ja kirjastot ja vieraita saa kutsua koska tahansa, (se ei ole ollenkaan terveellistä kodin säännölliselle elämänkululle) ja kuitenkaan eivät meidän nuoret viihdy kotona, kuulee hyvin monen parempiosaisen äidin valittavan. — Jos asiat ovat tällä kannalla, silloin on usein vikaa kodissakin. Mutta kasvattajat tuntuvat unohtavan, että maailmaa on muuallakin kuin meidän talossa, ja että nuori ihminen tahtoo nähdä, miten siellä eletään ja ollaan. Ja ennen kaikkea he kaipaa-

vat enemmän ikäistensä seuraa kuin mihin kotona on tilaisuutta. Siitä olisi kodin huolehdittava monellakin tavalla. Nuorille olisi järjestettävä tilaisuutta huviretkiin, hiihtomatkoihin, luisteluun ym. Puuhaavathan nuoret retkiä itsekin, mutta myöskin vanhempien tulisi niiden järjestämiseen ottaa osaa huolehtimalla kyydeistä, kahvikupposen saannista, voileivistä yms. Nuoret kyllä huolehtivat seurustelusta ja leikeistä. Mutta vanhemmat eivät saisi ottaa niihin osaa ainoastaan tyttärien naittamisen tähden, kuten entinen äiti antoi tietää, kun ihmeteltiin, miksi hän ei enää järjestellyt huvimatkoja nuorille: »Mitä minä nyt enää niistä, minähän olen jo saanut kaikki tyttäreni naimisiin.»

Hiihdot ja luistelut, varsinkin jälkimmäiset, kuuluvat etupäässä kaupunkilaisnuorille. Kun he istuvat koulun penkillä tai kirjoituspulpetin ääressä ehkä huonossa konttori- ja tehdasilmassa, niin mikä olisikaan heille parempaa kuin hyvien toverien kanssa kiidellä raittiissa ilmassa peilikirkkaalla jäällä. Vahinko vain, että luistinradoilla kaupungeissa niin usein järjestetään tansseja, pukuluistelua, naamiaisia ym. sopimatonta, mikä tärvelee puhtaan luonnollisen ilon ja huvin ja panee vanhemmat epäilemään, minkälaisessa seurassa heidän nuorensa mahtavat olla.

8. *Toverit ja toinen sukupuoli.*

Sanotaan, että vakka kantensa valitsee. Ystävien ja tovereittenkin valinnassa tämä lienee useimmissa tapauksissa totta. Tanssiva juomasakki viihtyy ylimalkaan samanmielisten kanssa. Mutta paljon on myöskin raittiita, kunnon poikia, joiden paras ystävä saattaa olla väkijuomien orja. Vakavamielisen tytön lähin ystävä voi olla tanssihimon uhri. Siinä ystävyy-

dessä taistellaan lujasti, kumpi puoli pääsee voitolle. Vaikkapa nuoret etupäässä itse valitsevatkin ystävä- ja toveripiirinsä, niin kodilla ja kasvattajien työllä on tässä sittenkin suuri merkitys.

Kysyin kerran nuorelta mieheltä, miksi hän ei enemmän viihdy läheistensä nuorten kanssa. »Minä en ole tottunut sellaisiin tapoihin», kuului vastaus. Tuo läheinen piiri tupakoi, juopotteli, kiroili ja kulki huonoissa huveissa. Nuorukaisesta se oli pahaa jo ulkonaisesti. Hän kärsi sellaisesta, eivätkä nuo toverit voineet häneen paljon vaikuttaakaan. — Sillä tavalla kodin perinnöt pelastavat huonosta seurasta. Kuinka paljon enemmän voivatkaan lastensa toverien ja ystävien valintaan vaikuttaa ne vanhemmat, jotka heidät voivat vielä nuoruusiässäkin kodin piirissä pitää.

Sekä nuorilla että vanhoilla on usein se käsitys, että nuoret kulkevat huvittelemassa, kunnes löytävät aviopuolison itselleen. Mutta voi onnetonta aviovaimoa, joka tanssisalista tai kapakasta tuodaan. Totta kai puolisoa on etsittävä, mutta jos se etsintä supistuu pelkkiin ilo- ja huvipaikkoihin, niin siitä koituu onnettomuutta vielä tuleville sukupolvillekin.

On selvää, että nuorten huveja on tältäkin kannalta katsottava. Miten onnellista, jos elämän toverin valinta voitaisiin suorittaa valoisissa, puhtaissa oloissa, perhekutsuissa, toverillisessa seurustelussa kotiväen valvovan silmän alla. Kasvattajan on annettava nuorisolle hyviä neuvoja avioliittokysymyksessä [1], mutta ei siihen sen enemmän sekaannuttava. Se on kahden kauppa. Jos nuorten suhde on sinnepäin menossa, niin vanhempien on ajoissa vetäydyttävä pois ja annettava nuorille tilaisuutta väliensä selvittelyyn — toivot-

[1] Lueteltakoon esim. tekijän kirja »Aviopuolisoiden valinta».

tavasti on aikaisempi kasvatus ollut sellaista, ettei nuorten kahdenkeskinen olo ole vaaraksi, ettei tyttärien kunniaa tarvitse käräjätaloissa paikkailla. Liiallista vapautta on silti varottava ja nuorten itsensäkin mieleen painettava rukous: älä johdata meitä kiusaukseen.

Iloinen mieli.

Lapset ja nuoret on opetettava löytämään iloa kaikesta. Koko luonne olisi saatava päivänpaisteiseksi, niin että joutuipa ihminen mihinkä oloihin hyvänsä, hän aina kykenisi näkemään asiain valoisan puolen, löytämään ilon kipenen.

Lapset ja nuoret on kasvatettava kiitollisiksi, ei vain sanomaan tavanmukainen 'kiitos' tai 'paljon kiitoksia', vaan todella tuntemaan sydämessään kiitollista mieltä. Kiitollinen mieli on oikea ilon pohja. Ja toisaalta iloinen mieli on valmis kiittämään.

Lapsille ja nuorille on käytännössä näytettävä, että suurin ilo on toisten palveleminen ja että iloista antajaa Jumala rakastaa.

Tanskalainen Pontoppidan sanoo:

»Minä tahtoisin saada nuoret kulkemaan pystypäin, ei kumaraharteisina. Avokatseisia ja reippaita heidän tulee olla ja mieluummin olkoon nenä vähän pystyssä kuin että korvat olisivat lupallaan.»

»Siksipä en tahtoisi liiaksi itkeä nuorisomme vallattomuutta. Se kuuluu nuoren joukon ominaisuuksiin. Nuorukaisella on usein pehmeämpi sydän kuin luullaankaan. Älkäämme syyttäkö heitä aina pahasta tahdosta. Heihin sopii useimpiin entisen pojan sana: En ole paha, isäni! Kuuma veri on kaikki rikokseni; nuoruus vain on vikani. Paha en totisesti ole.»

Palvele ilolla muita.

»Mikä on onni? Tehdä muita onnelliseksi. Mikä on ilo? Tuottaa muille iloa.»

Monessa kodissa on elämä kuin loppumatonta vaellusta Saharan erämaassa, kosteikkoa ei ole missään. Pelkkää työtä ja raatamista, alituista valittelua ja toivotonta ruikutusta. Kaikki onnettomuudet heitä kohtaavat. He aivan hukkuvat kuivalla maalla. Kun ilon öljyllä pitäisi rasvata jokapäiväisen elämän kuivia rattaita, niin kilvan ripotellaan hiekkaa koneen pyöriin. Tulokset sellaisessa kodissa ovat huonot. Nuoriso karkkoaa sieltä pois ja etsii huveja huonoista paikoista.

Varo, ettet sinä kuulu näihin murjottajiin, oikean ilon surmaajiin. Opi iloitsemaan! Mutta muista, että se taito on pysyväistä ainoastaan siinä tapauksessa, että opit ilostasi aina antamaan muillekin. Se on ihmisen suloisimpia etuoikeuksia. Jo Jeremia aikoinaan sanoi: »Minä iloitsen heidän tähtensä tehden heille hyvää.» Ja hän oli myöskin selvillä sellaisen palveluksen tuloksista, sillä toisessa paikassa sama profeetta sanoo: »Heidän sielunsa on oleva kuin kasteltu puutarha.»

»Ystävyydeksi» ja »laupeudeksi» nimittävät vanhat tarinat Jeesusta. Menkäämme »ystävyyden» luo, niin he sanoivat ja hänen luotaan he löysivät viihdytystä ja iloa, sillä Raamatun sanojen mukaan hän itki itkevien kanssa ja iloitsi iloitsevien kanssa. Hän osasi kaikille kaikeksi olla, ei vain sanoilla vaan myöskin palvelevilla teoillaan, niinkuin Kaanaan häät ym. esimerkit meille todistavat. — On niin surullista, kun niin usein näkee Kristuksen opin tunnustajia, joiden päät

aina ovat kallellaan ja mieli alati murheellinen ja jotka tekevät tämän maailman vielä paljoa enemmän murheen laaksoksi kuin sen Jumalan mielen mukaan tulisi olla.

Meidän on palveltava toisiamme ilolla. »Ei vain saarnata ja opettaa ilolla, vaan saarnata myöskin ilosta», kuten eräs pappi kerran saarnasi. Iloinen mieli on valmis uhrautumiseen, onpa se uhrautuvalle mieluistakin. Hän menee suruhuoneeseen hymy huulilla ja riemun seppele päässä, ja sieltäkin kuoleman raskaat varjot väistyvät ja elämänhalu palaa. Raskaan työnkin lomassa hän nostaa omansa sekä muiden päät pystyyn, suoristaa selkänsä, niin että voittajina voidaan jälleen tarttua työhön.

Nuoret, teidän ilonne pitää olla kuin kumpuava lähde, puhdasta ja viatonta. Sen pitää olla valmis palvelemaan köyhiä, sairaita, vanhoja, orpoja, turvattomia, langenneita nuoria. Kyllä työtä riittää. Mutta voimia myöskin annetaan, sillä iloista antajaa Jumala rakastaa. Toisten osana on enemmän auttaa haavoittuneita, toiset taas riemumielin kiiruhtavat poistamaan taistelun syitä. Kummallakin työmaalla tarvitaan iloisia, rohkeita ihmisiä. He vain voivat nostaa kyliänsä ja yhteiskuntaansa.

Huumorin lahja.

Vaikka huumori onkin synnynnäinen lahja, niin saavat muutamat sen kuitenkin hankituksi itselleen ahkerasti ponnistelemalla oppiakseen hauskuuttamaan toisia. Tuo opettelu voi olla sangen kömpelöä, niin että sellaisia huumorin viljelijöitä kuunnellessa usein toivoo, ettei vain monta kertaa joutuisi heidän seuraansa. Usein se meillä myös muuttuu suorastaan raa'aksi ja

törkeäksi, jonka raakojen laumojen naurattajat luulevat kelpaavan toisissakin piireissä. Huumoriakin viljeltäessä tai sitä opeteltaessa on sentään aina pysyttävä säädyllisyyden rajoissa, on muistettava, mitä hyvä käytös ja tahdikkuus vaatii.

Oikea huumori ei loukkaa ketään. Kun esimerkiksi hauska mies rupeaa tammikuisesta pakkasesta puhumaan kuin lämpimästä kevätpäivästä, tai jos hän sukkeluudellaan saa tomuisen ja kuuman maantien tuntumaan vilpoiselta kesäravintolalta, niin hän saa matkatoverinsakin suhtautumaan leppeämmin purevaan pakkaseen tai maantien tomuun ja tuottaa siten hänellekin virkistystä. Tai ottakaamme joitakin muita esimerkkejä oikeasta huumorista. Kun mies on unohtanut sateenvarjonsa kotiin ja alkaa sataa, hän sanoo: Kas vain, sateenvarjo on viisaampi kuin isäntänsä, se jäi kotiin, kun ei haluta kastua. Tomupilvessä kulkeva mies lohduttelee itseään ja muita sanomalla: Tomuahan olemme ja tomuksi tulemme; tahtoisinpa kuitenkin tietää, ovatko ne entisiä vai tulevia ihmisiä, joita silmiini lentää. Tai kun hyttyset häntä purevat, hän lohdutteleiksee: On se sentään onni, etteivät nuo hyttyset ole kanojen kokoisia, sillä silloin jäisivät munat meiltä varmasti syömättä. Ja kun sattuu aamiainen olemaan huono, niin hän lohduttautuu sanomalla: Kyllä se päivälliseksi paranee.

Jos sinulla on huumorin lahjaa, niin viljele sitä itsellesi ja muille iloksi. Nykyjäänhän ihmiset ovat niin kylmiä ja teennäisiä, anna heille huumoria. Kun saat heidätkin nauramaan, niin se puhdistaa koko ilmapiirin ja virkistää kaikkia. Sanotaanhan, että nauru lisää ihmisen ikää. Mutta älä naurata kehittymättömiä joukkoja, jotka eivät viattoman huumorisi kärkeä kä-

sitä, äläkä kulttuurin pilaamaa vaativaa väkeä, sillä kummassakin tapauksessa voit suurempaa menestystä toivoen joutua käyttämään yhä paksumpia värejä, joten huumorin lahjasi joutuu lopulta kaiken rienauksen palvelukseen eikä oikeaa iloa lisäämään.

Lopettajaisiksi.

»Ilo maailmass' on lyhyt, pettävi tuo.
Pois kohta sen viehätys vaihtuu
Kuin ruusu, min lehtiset henkäys luo,
Kuin kupla, mi hohti ja haihtuu.»

Niin lauletaan hengellisissä lauluissamme. Se läksy on nuorten ihmisten myöskin opittava, varsinkin mikäli he kuluttavat aikaa ja voimia huonoihin huveihin. Huonot huvit ovat kuin patenttilääkkeet, joihin yleisesti uskotaan ja joihin paljon rahaa tuhlataan, mutta jotka lopulta jättävätkin nauttijaansa vain vahingoittavan myrkyn jäljet, parantumisesta ei puhettakaan. Mutta kun huonoista huveista — kuten patenttilääkkeistäkin — tehdään vahvaa reklaamia, tarttuvat monet syöttiin ja vasta huvin maljan pohjasakkaan asti tyhjennettyään huomaavat — tosin liian myöhään — pettyneensä. Nautinnon täytyy nykyaikana olla markkinahelyä, meluavaa, päälaellaan keikkumista, johon suin päin syöstään. Mutta kun siihen myllynpyörään on tartuttu, ei siitä olekaan helppo irtautua. Huonoja huveja jatketaan epätoivon vimmalla usein vielä sittenkin, vaikka sydämestä, jos sinne päästäisiin kurkistamaan, jo kuuluu vihlova ääni:

»Ja mun nauttivan luultiin onnestain,
mutta nähnyt ei kenkään tuskiain.»

Jos huonot huvit ovat kaikillekin vaarallisia, niin ne ovat sitä erikoisesti varhaisnuorisolle. Silloinhan

tavat ja tottumukset muodostuvat. Jos ihminen silloin pääsee huonolle tielle, niin hän joutuu semmoiseen suohon, josta hän ei itse pysty nousemaan ja josta tuskin muutkaan häntä voivat auttaa. Siitä syystä on sekä opettajilla että vanhemmilla erikoinen syy kiinnittää huomionsa varhaisnuorison auttamiseen niin hyvien huvien kuin muunkin työn kautta.

Moni nuorukainen sortuu huonoihin huveihin luulotellen itsensä liian vahvaksi. He leikkivät tulen kanssa, ja kun se kerran vaatteisiin tarttuu, on sitä vaikea sammuttaa. Onhan ihmiselle paljon luvallista, mutta ei kaikki luvallinen ole hyödyllistä, siihen tapaan puhui jo viisas Paavali. Sitäpaitsi meidän on otettava lukuun muutkin kuin itsemme, sillä olemmehan kaikki toistemme kasvattajia ja siis vastuussa toisistamme. Meidän olisi varottava, ettemme olisi »heikoille pahennukseksi». Vaikka itse emme vahinkoa kärsisikään, niin meidät vaaditaan kerran tilille heikoista kanssaihmisistämme.

Kun olen monissa paikoin ylistänyt puhtaan maallisen ilon suurta merkitystä, on lopuksi velvollisuuteni yhtyä runoilijan sanoihin:

»Ilo Herrassa on iankaikkinen vaan.
Se ruusu ei lehtiä poista.
Jo nuorena riennä se saavuttamaan.
Ei vertaista ruusua toista».

Jos »ilo Herrassa on meidän väkevyytemme», niin silloin me mielellämme panemme rajan maalliselle ilolle ja vapaudelle, silloin huvittelummekin tapahtuu Jumalan kasvojen edessä ja muuttuu voimaksi ja elämäksi meille.

SISÄLLYS:

Kaikki

opettaja *Vilho Reiman* kirjat ovat lukemisen arvoiset. Tärkeätä kasvatusasiaa niissä käsitellään eri puolilta. Ellette saa niitä kirjakaupasta, pyytäkää suoraan Kodin konttorista, os. Helsinki, Hietalahdenranta 17, mistä ne postissa Teille lähetetään. Ostakaa ja lukekaa!

Aviopuolison valinta	7: —
Elämän pelkoa ja elämän rohkeutta	6: 25
Isät kotona	5: —
Itsekasvatuksen aakkosia	5: —
Joka kuritta kasvaa, se kunniatta kuolee	3: —
Kuuliaisuuden koulu	2: —
Laiminlyöty murrosikä	7: 50
Leikki kasvatuksen välikappaleena	4: 50
Lukemisesta ja kotiopinnoista	4: 50
Mitä kylvetään sitä niitetään	2: 50
Nuoriso huvittelee	8: —
Neljäs käsky	3: —
Sydän terveeksi	3: —

Kotikasvatusyhdistys r.y.

Kaikki

opettaja *Vilho Reiman* kirjat ovat lukemisen arvoiset. Tärkeätä kasvatusasiaa niissä käsitellään eri puolilta. Ellette saa niitä kirjakaupasta, pyytäkää suoraan Kodin konttorista, os. Helsinki, Hietalahdenranta 17, mistä ne postissa Teille lähetetään. Ostakaa ja lukekaa!

Aviopuolison valinta	7: —
Elämän pelkoa ja elämän rohkeutta	6: 25
Isät kotona	5: —
Itsekasvatuksen aakkosia	5: —
Joka kuritta kasvaa, se kunniatta kuolee	3: —
Kuuliaisuuden koulu	2: —
Laiminlyöty murrosikä	7: 50
Leikki kasvatuksen välikappaleena	4: 50
Lukemisesta ja kotiopinnoista	4: 50
Mitä kylvetään sitä niitetään	2: 50
Nuoriso huvittelee	8: —
Neljäs käsky	3: —
Sydän terveeksi	3: —

Kotikasvatusyhdistys r.y.

Hinta 8: —